

לקראת שבוע מלכתא

dirshu@dirshu.co.il | לקבלת הגליון למייל:

תקציר שבועי של 'הדף היומי בהלכה'

גליון מס' 255

פנינים לפרשת ויגש

בהיותי ב'אנטוורפן' הגיעה לפני שאלה במעשה שהיה: יהודי אחד שלח סכום כסף לארץ ישראל על ידי 'שליח'. השליח היה שומר חנם. הלה הכניס את הכסף לכיס מכנסיו, ולפתע שם לב שאי מי הצליח לגנוב ממנו את צרור הכסף. הסברתי ליהודי שמסתבר, שאם לבש מעיל ארוך ששוליו מכסים את כיס המכנסים - אין זו פשיעה, אך אם לבש מעיל קצר - נחשב הדבר כפשיעה

גאב"ד העדה החרדית, מרן רבי יצחק טוביה ווייס שליט"א, מספר על נפלאות ומופתים של האדמו"ר מפשעווארסק זצ"ל

"וּלְבָנֵימֶן נָתַן שְׁלֹשׁ מֵאוֹת פָּסָף וְחֲמִשׁ חֲלָפֹת" (בראשית מ"ה, כ"ב)

"לפני כשלושים וחמש שנים" - מספר הגאב"ד רבי יצחק טוביה ווייס שליט"א - "הוספתי מרפסת קטנה בביתי באנטוורפן, בכדי לבנות בה סוכה. אחד מן השכנים הגויים הלשין בעירייה שבנתי זאת בלא רישיון.

"שוטרים הגיעו לביתי ואמרו לי שישלחו לי 'אינספקטור' (=מפקח) מהעירייה. הלכתי אל רבי יענקל'ה זצ"ל, הלא הוא האדמו"ר הקדוש מפשעווארסק זצ"ל, והזכרתי לפניו את העניין. אמר לי האדמו"ר: 'הנה יש כאן בעירנו אברך אחד, שהוא נכדו של הרה"ק רבי לוי יצחק מבארדיטשוב זי"ע, תבקש ממנו שכאשר יבוא הגוי, יעמוד הוא בצד, ויסתדר הכל על הצד היותר טוב'.

"ואכן כך היה. כשבא ה'אינספקטור' כבר עמד שם האברך ההוא. הלה הוציא מכיסו בקבוק יין ונתן לו. אחר ששתה הגוי פנה ואמר לי: 'אם עוד פעם יעשה לך משהו בעיות - תפנה אלי ואסדר הכל'. הוא אף נתן לי את מספר הטלפון שלו, והלך. ויהי לפלא.

"כעין זה היה לי פעם דבר פלא עם האדמו"ר מהר"ש מבאבוב זצ"ל. בהיותי באנטוורפן הגיעה לפני שאלה במעשה שהיה: יהודי אחד שלח סכום כסף לארץ ישראל על ידי 'שליח'. השליח היה שומר חנם. הלה הכניס את הכסף לכיס מכנסיו, ולפתע שם לב שאי מי

הצליח לגנוב ממנו את צרור הכסף. "הסברתי ליהודי שמסתבר, שאם לבש מעיל ארוך ששוליו מכסים את כיס המכנסים - אין זו פשיעה, אך אם לבש מעיל קצר - נחשב הדבר כפשיעה.

"באותו יום בו פסקתי את אותו פסק, הגיע הרבי מבאבוב זצ"ל לאנטוורפן ובא לבקר בביתי. בתוך הדברים סיפר מעשה ארוך שאירע בגליציה, בבית דינו של הג"ר אריה לייב הורוויץ זצ"ל, אב"ד סטריא ובעל שו"ת 'הרי בשמים'.

לא פעם כאשר חזרתי הביתה מהשיבה, אמרה לי אשתי: "כנראה למדת היום בהתמדה ובהצלחה, כי הרגשתי סייעתא דשמיא בכל העבודות שעסקתי בהן בבית במשך היום. חזק וברוך!"

הגאון רבי יעקב משה הלל שליט"א, ראש ישיבת 'אהבת שלום', אודות 'נשים במאי קזכיין'

"וְאֵת יְהוּדָה שָׁלַח לְפָנָיו" (בראשית מ"ו, כ"ח)

"ומדרש אגדה: להורות לפניו לתקן לו בית תלמוד שממש תצא

הוראה" (רש"י)

רגיל אני לפרש את דברי הגמרא בברכות (יז, א), המתאר את שכרן של הנשים: "נשים במאי זכיין, באקרוי בנייהו לבי כנישתא ובאתנוי גבריהו בי רבנן, ונטרין לגבריהו עד דאתו מבי רבנן". והיינו על כך שמוליכות את ילדיהן לבית המדרש, וממתינות בנחת ורוגע לבעליהן עד שיחזרו הביתה. ומעודי תמהתי, שהרי ניחא מה שמוליכות בניהם לתלמודי התורה, מעלה נשגבה היא זו, שמוליכות ומעודדות אותם ללימוד תורה בחשק ובשמחה, אבל מהי בעצם המעלה הגדולה הזאת, שהנשים ממתינות לבעליהן בסבלנות עד שישבו מבית המדרש?

אלא ביאור הדבר פשוט, והוא, שאם הבעל הולך לבית מדרשו, ביועדו שרעייתו נותרה בביתה לעסוק לבדה במלאכת הבית, ולמרות שניאותה שילך, בליבה היא עצובה על כך שאינו נמצא עימה ומסייע בעדה באותם רגעים הקשים שביום - בודאי שאם בעל נפש הוא ולו במעט, ביושבו מול הספר בבית המדרש - ישוט בדעתו וידאג ויצטער בצערה של רעייתו, ונמצא שעצבותה מטרידה את לימודו כל היום,

כי הלימוד, הדורש שלוות נפש וראש צלול ונקי ופנוי, כדי לצלול במעמקי ימי התלמוד - אינו מופנה לכך.

ולזה כיוונו חכמינו ז"ל, ששכרן הגדול של הנשים הצדקניות, הוא בכך ששולחות את בעליהן לבית המדרש מתוך שמחה ועידוד, בהכרת גודל מעלת לימוד התורה מתוך עיון ורוחב הדעת, וממתינות להם בסבלנות מרובה כדי לקבלם בפנים מאירות לכשישובו, מבלי להאיץ אותם שישבו לביתם במהרה.

ולזה כל אשה משכלת חשוב שתדע, שמלבד השכר העצום שיש לה בשכר לימודו של בעלה, כל שהיא נותנת לו בתוספת גם תחושה טובה, שהיא שלימה עם הליכתו ועיכובו בבית המדרש, ושמעריכה זאת כדבר החשוב ביותר בחייה, כך תועיל ותסייע לבעלה בהקניית תלמודו. וזוהי מעלה עצומה שמשנה את כל אווירת הלימוד של הבעל, וממילא גם הסיפוק מהצלחת לימודו - מאיר באור חוזר עליה ועל הבית כולו לטובה. ואכן לא פעם כאשר חזרתי הביתה מהשיבה, אמרה לי אשתי: "כנראה למדת היום בהתמדה ובהצלחה, כי הרגשתי סייעתא

דשמיא בכל העבודות שעסקתי בהן בבית במשך היום. חזק וברוך!"

זכורני, כשהייתי אברך צעיר, למדתי בחברותא עם אברך יוצא צרפת, שהיה מסור כל כולו לתורה, ויום אחד לכשנפרדנו לשלום, אמרתי לו שבדעתי לעבור לרכוש איזה דברים שהם בגדר 'מציאות' מחנות שבאזור. הוא הביט בי בתמהון ואמר לי: "רעייתי התנתה עמי מיד לאחר הנישואין, שאני לא אתעסק מימיו בנושא קניות ושאר עבודות הבית, אלא רק בלימוד התורה", והכרת פניו ענתה בו כי אכן רעייתו הינה מסוג זה, הממתנת לבעלה בחדוה בהשילה מעליו כל עול הבית, והכל למען יגדל בלימודו, שיהיה שרוי בו כל עיקר, ואין ספק שזו היא האשה הצדקנית הרצויה.

ברור הוא, שהיסודות והשורשים אכן נבנים אצל בנות ישראל במוסדות החינוך. אולם לאחר נישואיהן דומני שאז מגיע הזמן להוציא הכח אל הפועל. כך לדוגמה כאשר אני משוחח עם אברכים, אני אומר להם: "דעו, כי כל מה שלמדתם בישיבות אין זה עדיין עיקר הלימוד, שכן בישיבות קיבלתם את דרך הלימוד, אבל בהמשך לימודכם בכולל - אזי צריכים אתם להוציא לימודיכם לפועל, למעשה. דומה הדבר לאדם שלמד את מקצוע הנגרות אצל הנגר, תחילה הוא לומד את דרך השימוש בכלים, אך את העבודה בפועל - הוא עושה כשנהפך לנגר העמל על מלאכתו.

כך הוא גם לנשות האברכים, הן למדו במוסדות החינוך יסודות הדת ואורחות הבית, אך בהיותן נשות אברכים אזי מגיעות לעיקר היישום, ובפרט בימינו כשמתחתנים ב"ה בגיל צעיר, שלא כמו

לא אחת ניצבת האשה גם בקשיים המלווים את דרכה, כיצד תתמודד עם כך?

ת. אין ספק, שחוב גדול מוטל על הבעל לחזק את אדני הבית, והאשה היא עיקרו של בית. ובהיות שבדורינו נוטלות הנשים עול שבעיקרו היה של בעליהן, ובכך הן מאפשרות להם להשקיע רוב עתותיהם בתורה ועבודת השם, לכן יש לו לבעל לחוש הכרת טובה עצומה להן על כך, ולסייע בעדן בכל מה שרק ניתן באפשרותו.

ועלינו להכיר בערכן המופלא, ולדעת כי 'בזכות נשים צדקניות עתידים להגאל' - נאמר על דורינו אנו. כשרואים אנו במסירותן המופלאה של נשות ישראל בימינו, בכל אתר ואתר, מסירות שאין לה אח ורע, היא היא הדרך לקירוב הגאולה שיחיש ה' גאולתנו.

ודבר חשוב נוסף על הנשים לדעת, שאם הן טורחות ומשקיעות במטרה אמיתית, בכדי שבעליהן יוכלו להגות בתלמודם כל היום, אף אם נתרשל הבעל בלימודו, אין חלק האשה נגרע ונפגם כמלוא נימא, כי הלא הן מקיימות חובתן במושלם, וכוונתן שלימה, ולזה הקב"ה מצרפה למעשה בתכלית השלימות, ושכרה גדול בזה ובבא. וידוע המעשה שהיה עם רבינו הגר"ח זוננפעלד זיע"א, שהתבטא פעם לרעייתו הצדקנית באומרו, שאם יזכה הוא למקום טוב בגן עדן, אין ספק שיהיה הדבר אך ורק בזכותה, שהרי היא שהשקיעה כל כוחה ומרצה שיוכל להגות בתורה, ולכך בוודאי תקבל מלוא שכרה, ותזכה למקומה הראוי והנכבד לה בגן עדן. ואילו אני שנתרשלתי ולא קיימתי תפקידי כייאות, לבטח לא יחפצו לתת לי מקום מעולה שכזה בגן עדן... אך אז, עזרתי מבית שכה סייעה עמי כל השנים, תתייצב בבית דין של מעלה ותבקש בעד נפשי, באומרה - איזו שמחה היא לי לשבת במקום מעולה שבגן עדן, כשבעלי אינו יושב עמי אלא במחוזות אחרים. וכך בזכותה אוכל גם אני לזכות לישב עמה בגן עדן במקום מעולה.

סיפור זה מראה נכוחה, את שכרה העצום של האשה, בהשקעתה ועזרתה בנשיאת עול הבית במתכונת ולמטרה זו, ואין ספק שאם תשכיל האשה להכיר ברום ערכה ופועל מעשיה וטרחתה, ייקל עליה ליטול זאת על עצמה, ותזכה להיות שותפה אמיתית בעליית בעלה במדרגות הרוחניות.

(קטעים נבחרים מתוך החוברת 'נשים במאי קוציין')

בעבר - שהבחורים היו מסתופפים שנים רבות בשימוש חכמים בישיבה בטרם נישאו. אם כן, עיקר המעשה נפעל לאחר הנישואין, אז המקום והשעה לפתח את היכולת שלהן להמשיך ולהתעלות, ולעמוד לימין הבעל בהמשך עלייתו.

במה ניתן לחזק את האשה, העומדת במסירות כה רבה ליטול על שכמה כל עול הבית בגפה?

ת. על האשה לדעת שגזרת הקב"ה 'בעצב תלדי בנים', כוללת בתוכה גם עול גידול הבנים. ובימינו נתפשטה יותר ליטול חלק גם בפרנסת הבית. אמנם כל טרחתה בעניינים אלו טובה היא לה, שבזכות מעשיה יטיב לה הבורא ית' בכלל ענייניה. וככל שהקשיים גדולים יותר, כך הסייעתא דשמיא גודלת בהתאם.

לא אחת ניגשים אלי בשאלות, על אישה שאומרת שיש לה שניים או שלושה בנים, והיא חשה בקושי גידולם, ומה לה לבקש ילדים נוספים... ותשובתי שגורה, שאם הקב"ה קבע כי 'בעצב תלדי בנים', אין חילוק כמה ילדים יהיו לה, כי אם נגזר עליה כך וכך סבל - אם לא תקבל זאת מחמת הולדת וגידול הילדים עצמם, תיתקל בקשיים אחרים, להשלים חוב הסבל באופנים שרק יקשו עליה, ואין בצידי מתן שכר כמו בגידול ילדים, שמעבר לקושי הרי כמה שמחה וטובה הם מביאים להוריהם. כך שלא תרויח דבר ממניעת הילודה. וכבר ראינו כאלו שהתחכמו בזה, ולפתע תקף אותם חולי או צרה אחרת ל"ע, שהטרידו מנוחת ליבם, כך שאין עצה ואין תבונה נגד ה'.

ואם תבין האשה אמיתות העניין, ותיאות ליטול על שכמה את הנצרך עבודה, תסגל לעצמה כלים נאותים לעבור המשוכה ביתר קלות, וכל השפע שניתן לה משמיא יהיה אך בעזרתה, באופנים שלא פללה עליהם כלל.

וכאן המקום להזכיר את מוסדות החינוך בימינו, שב"ה איכשר דרא, ובמוסדות החינוך לבנות ישראל מגדלים ומרוממים דמותה של בת יהודיה כשרה, שתדע ותבין לקראת מה היא צועדת לחייה הבוגרים, והחוסן הזה מחשל את אותן בנות בגדילתן, כשהן באות לבנות את ביתן, עד כי ניתן להשתאות ממסירותן וחפץ ליבן להקים בית אמיתי של תורה ברוח ישראל סבא, ולגדל בניהן לתורה.

להתחיל את היום ברגל ימין

חוויה רוחנית מדי יום אצלך במייל

הלכה, סיפורים, רעיונות, ווארטים ועוד... אקטואלי ומרתק
הצטרפו בחינם לאלפי מנויים, שלחו מייל לכתובת:

dirshu@dirshu.co.il

**הפורתח
בכל יום..**

המייל היומי של 'דרשו'.

למשמע הדברים הזדעזעתי; הקרשים ששימשו לבניית בית המדרש, ישמשו עתה להקמתה של כנסייה?! עברו עוד מספר שבועות, ונפגשתי שוב עם הקבלן הארמני ופניו היו נפולות. כששאלתי אותו מה קרה, השיב: 'הקרשים של הרב אלישיב, הרסו לי את הכנסייה'...

הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א: כשמזדמנת התעוררות כלשהיא לאהבת ה' - לא לדחות!

"רק אדמת הפנהנים לא קנה" (בראשית מ"ז, כ"ב)

הכהנים: הכמרים (רש"י)

"הפקח, שלא ידע על מזומו של הכומר, התפלל על התשובה המקוטעת, אך פנה והלך לדרכו.

"בשישי ושבת שלאחר מכן הסתיימה קומת השלד השנייה, וביום ראשון הגיע הפקח, ופגש שוב את הכומר ההוא, שוב ענה הוא לו בצורה מוזרה, וכך גם בשבוע השלישי. סגנון התשובה של הכומר, הרגז מאד את הפקח, שהחליט לפנות ישירות אל ראש העיריה, ולספר לו על הבניה הלא חוקית ועל התשובות הלא מובנות של הכומר...

"כל הסיפור הזה", אומר הרב הלצברג, "התרחש בשנים בהן כיהן כראש העיריה מי שלא היה ידוע כשונא נוצרים גדול במיוחד. אבל הזלזול ברשויות הכעיס אפילו אותו, והוא הורה להרוס לחלוטין את כל השלד בן שלש הקומות..."

"ויגש אליו יהודה" (בראשית מ"ד, י"ח)

ישנו רמז מפורסם מהרמב"ן ז"ל שכשמזדמנת לאדם התעוררות כלשהיא לאהבת ה', שינוי כלשהוא במהלך חייו, עליו להופכה לדבר ממשי - "חפץ"! ברגע שעלה בדעתו של אדם לקיים מצווה פלונית, אל ישאיר את הביצוע למחר ולמחרתיים, אלא יקיימנה מיד, ברגע זה. שאם ידחה את העניין, יתכן מאד שעד מחר כבר לא יצא מכך מאומה. יודע אני על מעשה שהיה ברב חשוב המכהן כרבה של עיר פלונית, ששמע על חילול שבת המתבצע בפרהסיא באחד המפעלים בעירו.

"לפני כמה שנים", כך סיפר הרב אפרים הולצברג, "קבלתי תקציב מהמועצה הדתית בירושלים, לעשות טיח חדש ב'תפארת בחורים', בית מדרשו של מרן הגרי"ש אלישיב זצוק"ל. הבניין העומד על תילו מזה למעלה ממאה שנים, היה זקוק מאד לשיפוץ, התקציב שקיבלנו לא היה גדול, ולכן חיפשנו קבלן שיסכים לבצע את העבודה במחיר זה. לאחר מאמצים רבים חתמתי חוזה עם גוי ממוצא ארמני, בשם ניקולאי, קבלן מעולה ובעל נסיון מוכח.

"ואכן, הקבלן לא איכזב. הוא הרים פיגומים ליד בית המדרש, והניח עליהם קרשים חדשים ומבריקים, דבר נדיר לכשעצמו, כי בדרך כלל משתמשים בעבודה כזו בקרשים ישנים ומאובקים, ובכך הוכיח לנו את המצוינות שלו בעבודה. הבנין חוזק ושופץ בבדק-בית יסודי. במהלך השיפוצים התברר שהחומר בו השתמשו בעת הבניה לפני למעלה ממאה שנה, היה חלש במיוחד. הפעם חיזקו את הבניין במלט חזק ומשופר. בתוך זמן קצר סיים הקבלן את העבודות לשביעות רצונם של כל הגורמים.

"חלפו מספר ימים, והקבלן ניקולאי פוגש אותי ואומר לי: 'אפרים, עם הקרשים של הרב אלישיב (דהיינו פיגומי העץ) אני בונה עתה כנסייה גדולה בהר הזיתים'... הגוי אמר את הדברים בהתרגשות, וכביכול הטיח בנו: 'אתם רואים, אין הבדל בין בית המדרש שלכם לבין בית התיפלה', עפ"ל.

"למשמע הדברים הזדעזעתי; הקרשים ששימשו לבניית בית המדרש, ישמשו עתה להקמתה של כנסייה?! עברו עוד מספר שבועות, ונפגשתי שוב עם הקבלן הארמני. פניו היו נפולות.

"כששאלתי אותו מה קרה, השיב: 'הקרשים של הרב אלישיב, הרסו לי את הכנסייה'...

"התברר שהקמתה של הכנסייה בוצעה בצורה בלתי חוקית. הקבלן גייס עשרות פועלים שיעבדו רק בימי שישי ושבת, זמנים שבהם פקחי העיריה אינם מצויים בשטח, כידוע. וכך בשישי ושבת אחד סיימו את הקמת השלד של הקומה הראשונה. ביום ראשון שלאחר מכן הגיע הפקח, ומצא במקום כומר נוצרי לבוש שחורים, חרש-אילם. הפקח שאל את הכומר למה בונים ללא רישיון, והחרש-אילם הוציא מפיו קטעי מילים לא ברורות, כדרכו של חרש אילם.

**"שתי שאלות יש לי אליכם.
הראשונה: מי גילה לכם שבעוד
דקות ספורות אני אמור לעזוב
את המפעל, בדרכי לוועידה
כלכלית בחו"ל, שבה אני אמור
לשהות במשך שבועיים?
והשניה, כיצד זה שנכנסתם
לחדרי בצורה ישירה, והמזכירה
לא עצרה אתכם בפתח?" - - -**

עצרה אתכם בפתח? - - -

מה התברר?

המנכ"ל היה בשלבים האחרונים שלפני יציאתו משטח המפעל, לוועידה הכלכלית ההיא, ואם היו הרב והעסקן מתדפקים על דלת לשכתו כמה דקות יותר מאוחר - כפי שהציע העסקן, שרצה להחליף את נעליו - כבר לא היו מוצאים אותו במקום, וממלאי מקומו היו משתמטים בתואנה שאין להם סמכות לפעול בעניין חילול השבת. מי יודע כמה מקלות היה היצר הרע מכניס בגלגלי המחאה על כבוד השבת במהלך השבועיים הבאים, עד לשובו של המנהל מחו"ל... רק משום שהחליטו לבוא למפעל באופן מייד, סייעם השי"ת ומצאו עדיין את האיש בלשכתו, ורק משום כך, ארע להם דבר מופלא שאינו מתרחש אף פעם, והוא, שהמזכירה יצאה לרגע מחדרה, והשאירה את הדלת פתוחה, ובכך אפשרה להם להיכנס למנכ"ל בלא ביקורת, ובלא צורך בהמתנה.

(מתוך הגדה של פסח - 'חשוקי חמד')

השמועה הלא טובה הגיעה אל הרב שהוא בעת שהלך ברחוב ולצידו אחד העסקנים המפורסמים.

השמועה החרידה את ליבו של הרב, שהציע לעסקן לבוא יחד איתו - בזה הרגע - אל מנכ"ל המפעל, למחות על כבוד השבת, ולדרוש את הפסקת חילולי השבת. הרב סבר שלצירופו של העסקן ההוא לפגישה עם המנכ"ל, תהיה השפעה מכרעת, כיון שמדובר באיש מפורסם ובעל קשרים רבים.

העסקן לא היה לבוש כדבעי; הוא הלך בנעלי בית, וגם חולצתו התלכלכה כמה דקות לפני כן מבין שניתז עליו על ידי מכונית חולפת. הוא ביקש מהרב שיאפשר לו לסור לביתו, להחליף את הבגדים ולנעול את הנעליים, "ומיד לאחר מכן אבוא עם הרב אל המפעל".

אבל הרב סרב להיענות לבקשתו, ואמר שאם ידחו את המפגש אפילו בעשר דקות, כבר יש חשש שמא יכנס היצר הרע לתמונה, וימנע בעדם מלממש את המשימה החשובה.

"אני חושש שהיצר הרע יכניס פתאום לראשינו דבר אחר, וייטול באחת את החשק העז למחות על כבודה של השבת, והדבר כבר לא יצא לפועל", אמר הרב, והוסיף: "לא יקרה שום דבר אם תבוא ללשכת המנכ"ל בנעלי בית".

העסקן השתכנע והלך עם הרב אל המפעל. הם מתדפקים על לשכת המנכ"ל, שהיה יהודי שומר מצוות, ויהי כשומעו על חילולי השבת המתבצעים במפעל, הודיע בצורה חד משמעית שהדבר לא נעשה באישורו, "אני הולך מיד לטפל בכך, ואדרוש את הפסקת חילולי השבת" אמר.

הפגישה הסתיימה באווירה טובה מאד. המנכ"ל אכן מימש את הבטחתו, עוד באותו מעמד התקשר אל האחראים, והכל סודר על הצד הטוב ביותר. הרב והעסקן קמו ממקומותיהם, נפרדו מהמנכ"ל בלחיצת ידיים לבבית, אלא שבהיותם כבר מחוץ לדלת, הם שומעים אותו קורא להם שנית.

"שתי שאלות יש לי אליכם. הראשונה: מי גילה לכם שבעוד דקות ספורות אני אמור לעזוב את המפעל, בדרכי לוועידה כלכלית בחו"ל, שבה אני אמור לשהות במשך שבועיים?

והשניה, כיצד זה שנכנסתם לחדרי בצורה ישירה, והמזכירה לא

* שיעורים מקוצרים על הדף היומי

* דף היומי בהלכה - 5 דקות ביום

* ווארטים וסיפורים מיוחדים לפרשת השבוע

* סיפורי צדיקים ותוכניות מיוחדות

הכל במקום אחד

קו השיעורים של 'דרשו' 4992* או 077-2222-666

"מי אתה? אריה?" שאל ה"חזון איש". "כן", השיב רבי אריה שכטר. "הדלת סגורה ואיני יכול להכנס". "תטפס על הגדר", אמר. ורבי אריה, שהיה אז בחור צעיר, הניח את החליפה על הכתפיים וניסה לטפס... החליפה נפלה אחורה, הכובע גם הוא נשמט מראשו והוא עצמו החליק ונפל לאחוריו...

הגה"צ רבי אריה שכטר זצ"ל, על ה'מטפסים והנופלים אבל לעולם אסור להתיימש'

"עוד יוסף בְּנֵי חַי" (בראשית מ"ה, כ"ח)

במשך כעשר שנים, זכה רבי אריה שכטר להסתופף בצילו של מרן ה"חזון איש" זצ"ל.

שבועיים לפני פטירתו, ביקש להכנס אליו, אך הדלת היתה סגורה. ניגש למרפסת, בה שכב ה"חזון איש", ועיניהם נפגשו אלו באלו... "מי אתה? אריה?" שאל ה"חזון איש". כך היתה דרכו תמיד לקבל את תלמידו אהובו.

"כן", השיב רבי אריה. "הדלת סגורה ואיני יכול להכנס". "תטפס על הגדר", אמר. היתה שם "גדר חיה" גבוהה, ורבי אריה, שהיה אז בחור צעיר, הניח את החליפה על הכתפיים וניסה לטפס... החליפה נפלה אחורה, הכובע גם הוא נשמט מראשו ונפל אחורה, והוא עצמו החליק ונפל לאחוריו. ניסה לטפס שוב, ושוב נפל...

אבל רבי אריה לא נכנע. רצונו העז להכנס אל הקודש פנימה נסך בו כוחות לא לו. ניסה שוב לטפס - פעם שלישית ורביעית - עד שלבסוף, בסייעתא דשמיא, הצליח.

ה"חזון איש" חיך לעברו ואמר: "ככה זה הולך. מטפסים ונופלים, מטפסים ונופלים, אבל לעולם אסור להתיימש'. אף פעם לא להיבהל מנפילה. בסוף מצליחים!"

היה זה המשפט האחרון ששמע מפיו, ומשפט זה העביר לו מסר לכל ימי חייו:

"כי נפלת קמתי כי אשב בחושך ה' אור לי" (מיכה ז, ח)

בהיותו צעיר לימים, נאלץ לעבור ניסיונות רבים, והמשפט הזה - כך העיד על עצמו - החזיק אותו. לעולם לא להתיימש' מלטפס, לעולם לא להיבהל מנפילה! בסופו של דבר ההצלחה בוא תבוא.

את המסר הזה גם עמל רבי אריה להעביר הלאה, לשומעי לקחו בדרשותיו, במשך עשרות שנים, בכל הזדמנויות, לכל סוגי הקהלים, גברים ונשים, צעירים ומבוגרים, משכילים ופשוטי עם, דתיים יותר או פחות, וכן במאות סמינרים בהם השתתף - תמיד חזר על המסר ששמע מרבו ה"חזון איש", והדברים נטעו בשומעים את התקווה כי אפשר גם אפשר לחיות חיים טובים יותר, איכותיים יותר, חיי תורה ומצוות.

רבי אריה שכטר זכה להסתופף גם בצילם של מרן הרב מבריסק זצוק"ל, מרן הסטייפלר זצוק"ל אף כתב במכתב המלצה עבורו: "שימש שני גדולי הדור זצוקללה"ה, ה"ה מרן החזון איש זצ"ל ומרן הגאון מבריסק זצ"ל, וקלט ממידותיהם ודרכיהם, הן בתורה והן ביראת שמים, והנני להכיר". כמו כן היה דבוק לרבו, מרן הגאון רבי חיים גריינמן זצוק"ל עשרות בשנים, ובהיותו בארצות הברית זכה להידבק בעבודות אהבה וחיבה שקיבל מרבו כ"ק מרן אדמו"ר מסקווירא זצוק"ל. בנוסף, מחמת מעורבותו בענייני הכלל בארצות הברית, היה לו קשר עמוק עם מרן האדמו"ר רבי יואל מסאטמאר זצוק"ל, וממנו ינק "שימוש" בחיוב הערבות לכלל.

בית הוריו אף הוא היה בית ועד לחכמים. גדולי תורה ואדמו"רים התאכסנו בביתו, וכך היתה לו הזדמנות להתקרב אליהם ולקבל מהם תורה ויראה.

הוא ראה מקרוב את הליכותיהם בקודש של רבותיו, את אהבת הבריות, ההנהגה בין אדם לחברו, והשלמות במידת הוותרנות בדאגתם הכנה במסירות נפש לכלל ולפרט, והם הוו בעבורו דוגמא אישית לאהבת הבריות, ולרצון הכן והאמיתי להיות לאחיעזר ולאחיסמך לכל יהודי באשר הוא.

מהם למד את היסוד הגדול בחינוך, עליו הוא חוזר שוב ושוב בדרשותיו, כי כדי להשפיע לטובה על הזולת - לא די לומר לו דברי מוסר ותוכחה. יש לאהוב אותו! יש לתת לו הרגשה כי דברי המוסר

הכרתי אדם עשיר שהיה קמצן גדול. פגשתי אותו בשעה של חולשת הדעת, ובהשתפכות הנפש הוא אמר לי, שהחיים הם הבל הבלים, ולכן הוא מוכן לתת לי את מה שביקשתי ממנו בעבר, והוא מקדיש את כל נכסיו למוסדות שבכפר הנוער "שדה חמד". מובן שהצעתו הנדיבה גרמה לי התרגשות והתלהבות גדולה...

הרב שלמה לורנץ ז"ל, על המבט של גדולי ישראל, על תרומות ותורמים

"וילקט יוסף את כל הכסף" (בראשית מ"ז, י"ד)

את הדבר... אדם מן השורה אינו מסוגל לתת את כל הונו עד הפרוטה האחרונה, גם למטרה הטובה ביותר, אלא אם כן הוא אדם גדול מאוד. "ראיתי" שהיא באמת רוצה לתת, ורציתי לברכה, שהרי היא מבקשת ברכה עבור דבר טוב, וגם רציתי לעזור לשיבתכם, לכן ביקשתי למצוא דרך להקל עליה את הדבר. אם היא תיתן רק שלישי, וגם השלישי הזה יהיה רשום על שמה, יהיה לה קל יותר לתת, כסף שנותנים ולא-נותנים, יותר קל להיפרד ממנו. שיערתי, שעל הדבר הזה יכולה הברכה לחול. אך למרות הכל, "סיים מרן, "אני חושש, שגם את השלישי היא לא מסוגלת לתת, והלוואי שברכתי תחול..."

סופו של הסיפור הוכיח, כי חכם עדיף מנביא... גם את שלישי הסכום שהבטיחה, היא לא היתה מסוגלת לתת. הלכנו כמה פעמים לשגרירות האמריקנית כדי לחתום שם על העברת ה'בונדס' לרשות הישיבה, ובכל פעם שהגיעה העת לחתום, היא הרגישה חולשה בלב ונוקקה לכדורים, ובסופו של דבר היא חזרה לארה"ב כלעומת שבאה, מבלי שנתנה את הכסף...

חכמתו של מרן עמדה לו. בשיחה קצרה שניהל עימה הבין, שאשה זו אינה מסוגלת להגשים את רצונה, כפי שאמנם היה. עצתו להקטין את התרומה לשלישי, לא רק שלא הזיקה לנו, אלא היתה עזרה של ממש בניסיון להוציא את רצונה מן הכוח אל הפועל.

סיפור זה לימד אותי, עד היכן צריכה להגיע אמונת חכמים. כאשר

בשנת תש"ט, בהיותי בארצות הברית, נזדמן לי לפגוש אשה, שביקשה לתרום סכום כסף גדול עבור הקמת ישיבה שתישא את שמה. שמחתי על ההצעה, והצעתי לה לתרום את הכסף עבור ישיבת "חפץ חיים" בכפר סבא, שהייתה אז ישיבה מפורסמת, בראשות הגר"ל שטיינמן זצ"ל.

האשה גילתה עניין בהצעתי, ואמרה שהיא מבקשת לראות את הישיבה, והיא תבוא לשם כך לביקור בארץ ישראל, ואז תביא עימה את תרומתה. היא הגיעה ארצה, ביקרה בישיבה בכפר סבא, והביעה את הסכמתה המלאה להעניק את הכסף לישיבה זו. אולם בקשה אחת היתה בפיה: שמרן החזון איש ייתן לה את ברכתו, לפני שתתרום את הכסף.

נכנסתי איתה למרן והצגתי אותה בפניו, אולם במקום שיתן לה ברכה, החל מרן לשאול אותה שאלות: "מי את ומהיכן את? מניין יש לך כל כך הרבה כסף?" היא סיפרה שהיא עובדת כאחות בבית חולים בארה"ב, ובמשך עשרות בשנים חסכה מפיה ואספה פרוטה לפרוטה, מתוך כוונה לתרום את הכסף לישיבה. היא הסבירה, כי בילדותה שמעה מאביה שזהו הדבר החשוב ביותר עלי אדמות, וכעת הגיעה השעה להגשים את חלומה.

לאחר ששמע מרן את כל הפרטים, אמר לה: "אני מיעץ לך, שלא תתני לישיבה את כל הכסף שחסכת, אלא רק שלישי ממנו. את שני השלישים הנותרים תשאירי לעצמך, שמה תהיי זקוקה בעתיד לכסף. בנוסף לך, תבקשי שהחלק בבניין שייבנה מתרומתך - ירשם בטאבו כנכס על שמך. אם אכן כך תעשי, אני נותן לך את ברכתי!"

כשיצאנו מביתו, לא ידעתי את נפשי. ראשי היה סחרחר עלי... לא יכולתי להבין את פשר הדברים. מדוע מרן החזו"א לא נתן לה לתרום את כל הבניין? מדוע רק שלישי? יותר מכל, היה קשה לי לעכל את העובדה, שלכאורה הוא הביע בנו א-אמון, באומרו שחלקה בבניין שייבנה לא ירשם על שם הישיבה, אלא על שמה. השאלות הללו לא נתנו לי מנוח. באותו ערב חזרתי למרן, ושאלתי אותו לפשר הדבר.

מרן חיך אלי בבת השחוק הידועה שלו, ואמר לי: "מדוע אינך מבין? הלא האשה הזאת באה לבקש ברכה, וכדי לתת ברכה צריך שיהיה לה על מה לחול... היא רוצה לתרום, אך אינני מאמין שהיא מסוגלת לבצע

הוא שכח מהשיעול ומדלקת הריאות. הרופא שהגיע לביקורו השבועי הקבוע - נדחה על אתר. ימים ארוכים היה יושב-מקפץ במיטתו, ומסביר בהתלהבות את אופן התנהלות דרכי היריד: "אל תשכחי בילא, אף פעם אל תכנסי לתוך האוהל של הסוחר. תעמדי בפתח, יד אחת מחזיקה בארנק כעומדת לשלוף את הסכום, והיד השנייה..."

נדמה היה, כי אם לא יופיע במקום רבה של קובנא, הגאון הנודע רבי יצחק אלחנן ספקטור, זצ"ל, לא ימצא פתרון מן הסבך המפותל

"כי אם תם הפסך" (בראשית מ"ז, י"ח)

שיעול תוקפני פרץ מגורו.

מיתרי קולו היגעים כבר לא הביעו מחאה רמה על השימוש התכוף שנעשה בהם. בקול ענות חלושה, היה ר' זלמן נאנח ומשתעל וחוזר חלילה.

חנות הבדים שברשותו ידעה ימים קשים יותר מאלו, אך מעולם לא הייתה תקופה קשה ארוכה כל כך. זה חודשים אחדים שלא פקד את חנותו, כף רגלו לא ירדה על הקרקע, בהוראתו החד-משמעית של הדוקטור מן העיר הגדולה. הוא, הדוקטור, הבטיח, כי אם יאות זלמן לציית לכל אשר יצווה עליו, יחלים ויחזור לבריאותו המלאה, הבעיה היא רק הזמן.

בינתיים, בעודו במיטתו, התנהלה החנות כמו שהוא תיאר לעצמו שתנהל בעשור האחרון לחייו. הוא כבר ראה עסקים כאלו. אנשים פתחו עסק בתקופת פריחתם, פיתחו אותו, רכשו קהל לקוחות נאמן, סוחרים התדפקו על מפתן דלתם, כדי להציע להם סחורה במחיר מוזל, והכל היה נראה טוב, גלגל הזמן התקדם והם נותרו מאחור, הפכו נרגנים כאשר לא הבינו הכל, והפכו לרזגנים כאשר קהל הלקוחות התמעט. בתקופה זו נוהלה חנותו לסירוגין, על ידי אמו הישישה ועל ידי בתו הבוגרת, ומן הדו"חות שהובילו אל מיטתו, הוא הבין בדיוק מה קורה.

רעייתו סעדה אותו כל העת ומיאנה לעזבו, אך הוא שכנע אותה, כי אם לא תיאות להסכית לדבריו, רע ומר יהיה גורלם.

עוד שבועות אחדים מתקיים יריד הבדים השנתי, הוא אינו מסוגל אפילו לחשוב מה תהיינה התוצאות אם ישגר הירידה את אמו או את בתו, או גרוע מכל - את שתיהן בצוותא. "את חייבת ללכת", הפציר בה ושכנע אותה, בידעו כי מח עסקי שוכן בקדקודה.

הוא שכח מהשיעול ומדלקת הריאות. הרופא שהגיע לביקורו השבועי הקבוע - נדחה על אתר. ימים ארוכים היה יושב-מקפץ במיטתו, ומסביר בהתלהבות את אופן התנהלות דרכי היריד. "אל תשכחי בילא, אף פעם אל תכנסי לתוך האוהל של הסוחר. תעמדי בפתח, יד אחת מחזיקה בארנק כעומדת לשלוף את הסכום, והיד

השנייה מסוככת על העיניים המופנות מדי פעם כלפי הפתח, כבוחנות את מרכולתם של הסוחרים האחרים. הוא יתבלבל, אני מבטיח לך!", קרא בהתרגשות עד שאמו חשדה שכל מחלתו אינה אלא תירוץ לחופשה ארוכת-טווח...

"החמדנות שתתעורר בו למראה ידך המושטת אל הארנק, תעניק לו את ההרגשה שהוא עומד להפסיד את עסקת-חייו, הוא יסכים לסכום שתציעי בפניו, ואז, בלי לחשוב פעמיים, תוציא את הכסף במקום וחתמי איתו על העסקה. הוא כבר ינסה להתחרט", הפטיר בחיוך, כמו היה עומד במקום ורואה את קמטי הצער הנחרשים במצחו של הסוחר הפתאי, "אבל את תעמדי על שלך: חתמנו - נקיים את העסקה!".

יותר משהפנימה את דבריו, הפנימה את העובדה - שעד שלא תאמר לו שהפנימה את דבריו הוא לא ישלח אותה לדרכה... ותצא בילא לדרכה, בימים פקדתה בעתה מגנבים שאולי יחמדו את ממונה, ובלילות פקדוה חלומות בעתה, על הסוחר הזועם שגילה כי אשה שאינה סוחרת ולא בת של סוחרת, היתלה בו ושיטתה בו. לילה לפני היריד התערבו שני פחדיה המבעיתים זה בזה, והפכו לחלום מחריד.

בהגיע הבוקר, ניצבה בילה לפני משימת חייה. היריד המה אדם. היא לא ידעה מי מוכר ומי קונה, מי סוחר, מי מלווה,

סחבו הללו סחורה לשארת- בשרם, המריצו את משרתיהם, העמיסו את הבדים המשובחים למעלה ואת הבדים הפחות משובחים למטה, וכאשר נארזו החבילות כדבעי, הזדרזה ביילא לפתח את קשרי ארנקה ותהום העיר מצווחתה. הכסף איננו!!!

נדחקו תלמידי-חכמים שנקלעו ליריד והחלו תרים ודנים בעניין. זה אומר בכה וזה אומר בכה. חלפה שעה קלה, ונדמה היה, כי אם לא יופיעו במקום רבה של קובנא, הגאון הנודע רבי אלחנן ספקטור, זכר צדיק לברכה, לא ימצא פתרון מן הסבך המפותל.

והוא אכן הופיעו, במלא הדר קומתו.

"יהודי חביב, השב לה את הכסף!"

"כבוד הרב, היא התייאשה מהכסף!"

קולו של רבי יצחק אלחנן רעם בשבילי יריד הבדים, כמו היה עומד על דוכן הישיבה הגדולה ונושא שיעור תורני. בהניפו את ידיו הסביר למוצא ההגון ולכל מי שחפץ לשמוע, והיו הרבה כאלה: "רק מי שהממון שלו רשאי להתייאש! הכסף אינו שייך לה, הוא שייך לבעלה, היא אינה אלא שלוחתו, יכולה היא להתייאש מכאן ועד עולם, הכסף נותר שייך לבעלה, השב לו אותו כי שלו הוא".

לימים היו בני הדודים מספרים, כי בתחילתו של יום לא תיארו לעצמם, אלו חוויות יתרכזו בדוכנם בתוך מספר שעות.

ואנו לא הבאנו סיפור זה אלא בשביל זעקתו של בעל מוסר, אשר שמע את הדברים והגיב בהתרגשות: "השומעים אתם? שליח אינו רשאי להתייאש!"

במעמד הר סיני נמסר לידי בני אנוש, הפיקדון היקר ביותר שהופקד אי פעם בידם. זכינו לשליחות הנשגבה והרמה ביותר: לשמור על התורה, לקיים את מצוותיה ואת דיניה, וללמוד בה, ללמוד אותה, להבין אותה ולהגות בה.

שאלו את לומדי הדף היומי, הם יספרו לכם, כי לא הרי יום אחד כמשנהו, או בלשונם: "יש דף ויש דף". מסכת ברכות הייתה ללא ספק קלה יותר ממסכת שבת. הכל יודעים כי הסיפוק עצום, אבל לפעמים קשה, בוודאי, מקשיים אין להתעלם. אבל להתייאש? שליח? להתייאש?

"ברוך אתה ה' אלוהינו מלך העולם אשר בחר בנו מכל העמים ונתן לנו את תורתו. ברוך אתה ה' נותן התורה".

(מתוך מאורות הדף היומי / גליון מס' 1092)

מי לווה, מדוע כולם לוקחים את הכל ועדיין הכל נשאר באותו מקום. אישה צנועה העושה רצון בעלה היתה ביילא. אוחת בארנקה בחזקה, צעדה בהיסוס תחת אחת הסככות ונרגעה לאחר שנכחה לדעת, כי זוג הסוחרים שניצבו מולה היו בני דודיה הראשונים.

המתח התפוגג באחת. כל חרדותיה נמוגו, פחדיה התאדו וחיש מהר היא שבה להיות היא עצמה, ביילא עקרת הבית, לא סוחרת ולא מנהלת עסקים. עוד זה מה שהיה חסר לה.

שבעה ימים של שתיקת-חרדה הופרו באחת. ביילא פצחה את פיה, והחלה לספר מדן ועד באר שבע, על החורף שקדם לחורף שגולל על זלמן את דלקת הריאות, בעוד הללו סוככים בידיהם על עיניהם ומביטים אל הרחוב... אולי תבין. ביריד אין זמן!

"ביילא", התעורר אחד מהם, "סוף סוף יריד היום, עושים עסקים!". "כן, עסקים", התעשתה ביילא, אילופו של זלמן היה כלא היה. "הנה ארנקי, מאה רובל לפניכם, תנו לי תמורתם מה שתתנו לי ואלך לדרכי".

סחבו הללו סחורה לשארת-בשרם, המריצו את משרתיהם, דירבנו את עובדיהם, העמיסו את הבדים המשובחים למעלה ואת הבדים הפחות משובחים למטה, וכאשר נארזו החבילות כדבעי, הזדרזה ביילא לפתח את קשרי ארנקה ותהום העיר מצווחתה. הכסף איננו!!!

שני בני הדודים הראשונים לא ידעו את נפשם. מחציתו הראשונה של היום עברה עליהם בשמיעת סיפוריה, עד ערבו של יום יזדקקו לשמוע את אנחותיה ולפייסה במילות כיבושין. הכל יצאו לחיפושים נרחבים, אותם הובילו שני בני הדודים, אשר לא ההינו להשלים עם העובדה כי כל הדיבורים עד כה היו לשווא ללא כל תועלת.

עודם מחפשים בקצהו המזרחי של היריד, השיגתם השמועה כי בקצהו המערבי של היריד נמצאה האבדה. חיש מהר התמלאה סככתם בהמון אדם, ובין כך ובין כך החלו להרהר בינם לבין עצמם, כי כל הסיפור גולל לעסקם פרסומת לא רעה כלל ועיקר.

כעבור דקות אחדות הגיע אל המקום יהודי נרגש, קסקט לראשו, אזור למתניו וצרור רובלים בידיו. הכל לחשו בהתרגשות, הקיפו אותו, המתניו להיווכח במחזה המרגש, יהודי מקיים מצוות השבת אבדה, מחזיר סכום הגון שמצא ביריד. שקט. הוא לא נע ולא זע.

מאן דהוא הכה באצבע צרידה, משל היה מזרז את הש"ץ שיפתח ב"ברוך", אחר דחק בו קלות, והוא נטוע על מקומו, מנענע את ראשו באיטיות לשלילה. קולות רטינה החלו בוקעים מקרב ההמון.

בני הדודים החליטו כי עליהם להוכיח מנהיגות, וכמעט שעשו כן, אז הלז פצח את פיו וטען, כי הן רק אתמול היה בבית המדרש ובו שמע בשיעור, כי המאבד כסף בעיר שרובה נכרים, אשר אינם אמונים על מצוות השבת אבדה, מתייאש ממנו, ואם כן - גם אשה זו התייאשה מכספה ושוב אינו שלה. "אם צדקה רוצה היא, אשקול זאת בחיוב, לב רך לי. אמנם גם לי אשה וילדים הממתינים לפת לחם, אך בשעה שאדון עם עצמי בעניין, לא אשמוט מזכרוני את העובדה, כי אלמלא חדלונה לא הייתי זוכה באוצר".

הדיון עבר לפסים הלכתיים. זרועותיהם של הגברתנים רפו, וביניהם

מסופר על אדמו"ר קדוש, שהיה רגיל לגשת לחסידיו לאחר שסיימו להתפלל, ולומר להם: "שלום עליכם, ברוכים הבאים!". הם לא הבינו את כוונת הרב, שהרי לא הלכו לשום מקום, אלא נשארו כל הזמן בבית הכנסת. אך השיב הרב על תמיהתם, שאמנם גופם בבית הכנסת, אך מחשבתם מטיילת בכל רחבי העולם...

הגאון רבי ראובן אלבז שליט"א על התפילה והפיס

"וַיִּגֶשׁ אֵלָיו יְהוּדָה וַיֹּאמֶר בִּי אֲדֹנָי" (בראשית מ"ד, י"ח)

דרשו רבותינו (בראשית רבה צג, ו): רבי יהודה אומר: הגשה למלחמה, כפי שנאמר (שמואל ב' י, יג): "ויגש יואב והעם אשר עמו למלחמה".

רבי נחמיה אומר: הגשה לפיוס, כפי שנאמר (יהושע יד, ו): "ויגשו בני יהודה אל יהושע לפייסו".

רבנן אמרו: הגשה לתפילה, כפי שנאמר (מלכים א' יח, לו): "ויגש אליהו הנביא ויאמר ה' אלקי אברהם יצחק וישראל, היום יודע כי אתה אלקים בישראל ואני עבדך".

לקראת מפגשו עם מושל מצרים - אשר לא נודע באותה שעה שהוא יוסף הצדיק - הכין יהודה את עצמו לשלושה דברים: דורון [-פיוס], תפילה ומלחמה.

שמעתי מראש הישיבה שלי, הגאון רבי מאיר דב רובמן זצוק"ל, יסוד נפלא:

רבותינו משווים את שלוש ההגשות שבהן ניגש יהודה - תפילה, מלחמה ופיוס. יש בכך לימוד גדול לעניין התפלה: הלא בכדי לצאת למלחמה באויב צריך הכנה, אומץ, וגבורה גופנית ונפשית. כך גם כדי להתפלל. כדי לשפוך שיח לפני ה', בדברים היוצאים מהלב - נדרשים הכנה ומאמץ, וגם גבורה נפשית וגופנית.

וכן בעניין הפיוס - כדי לפייס אדם, שהיה שרוי בכעס, ולהפכו משונא לאוהב, צריך הכנה גדולה ומאמץ כביר, כמו לקראת מלחמה. לא מספיק סתם לפייס במלים שאין בהן ממש, אלא צריך לעשות זאת מכל הלב ובחכמה.

אמרו רבותינו (סנהדרין כב ע"א): "המתפלל צריך שיראה עצמו כאלו שכניה כנגדו". לשם כך צריך הכנה ואומץ וגבורה נפשית, וכן אמרו (ברכות לא ע"א): "המתפלל צריך שיכוון את ליבו לשמים. וסימן לדבר (תהלים י, יז): 'תכין לבם תקשיב אונך' - תכין לבם, ואז תקשיב אונך. אם אדם מכין את עצמו לפני התפילה, הקדוש ברוך הוא יאזין לתפילתו ויקבלה ברחמים וברצון.

התפילה אינה סתם הוצאת מלים מהפה, אלא צריכה לצאת מהלב, כפי שנאמר (דברים יא, יג): "ולעבדו בכל לבבכם". אמרו חז"ל (תענית ב ע"א): "איזוהי עבודה שבלב הווי אומר זו תפילה".

עמידה בתפילה מתוך כובד ראש

העיקר בתפילה הוא הלב, ואם אין בה לב - אינה ראויה, שנאמר (ישעיה כט, יג): "בפיו ובשפתיו כבדוני ולבו ריחק ממני".

כתב השל"ה הקדוש (תמיד, עמוד התפלה, חנכה רמט): "תפלה בלא כונה כגוף בלא נשמה".

אמרו רבותינו (ברכות ל ע"ב): "אין עומדים להתפלל אלא מתוך כובד ראש", וזכורני, שכאשר היינו נערים בגיל ארבע-עשרה, היה ראש הישיבה מסביר לנו מהו "כובד ראש".

תחילה היה שואל בהאי לישנא: "תשמעו, ילדים, אתם יודעים מה נקרא בכובד ראש?".

הוא תרץ: "כשהראש שלך כבד, אינך יכול להזיזו לכאן ולכאן... אבל אם נכנס אדם לבית המדרש, ומיד מרים את הראש ומסתכל מי נכנס, זה לא כובד ראש. התרגול אינו חושב, ולכן כל רגע הוא מסובב ראשו לארבע כנפות הארץ, ראשו תמיד בתנועה. אך האדם צריך להיות בכובד ראש, כאילו שמו על ראשו דבר כבד, המונע ממנו להרים ראשו מהלימוד ומהתפילה!".

צריך האדם לשים את עיניו בתוך הסידור ולא להזיז משם, כדי שלא יסיח דעתו מהתפילה.

כדי להתפלל כראוי לפני בורא העולם, דרושה הכנה גדולה, לא פחות מההכנה שמתכוננים לקראת מלחמה.

ערך לתפילתו... אך אל לו, לאדם, להתייחס, אלא יחטוף את מה שנשאר!
ייתן לבו לומר את הברכות שנותרו לו, מעומק הלב ובכוונה גדולה, ויזכה לטעום את טעמה המתוק והנפלא של התפילה.

ו"יגש אליו יהודה"

מהו 'אליו'? לשם מה נכתבה התיבה הזו?
אלא - אומר ה"אור החיים" הקדוש - ביקש יהודה להוריד את שנאת המלך אליהם, לכן מילא את ליבו באהבה גדולה כלפיו, והגיש את עצמו ואת לבו אליו.

הוא היה בטוח שאם בליבו יחליט שהוא טוב ועדין, גם המלך ירגיש כך, ויחסו אליהם יתהפך!

אמנם, אהבתו של יהודה נכנסה מלב אל לב, ועל ידי כך נכמרו רחמיו של יוסף על האחים.

אם יש לאיש אויב, והוא רוצה לקרבו ולבטל את השנאה שביניהם, יוכל להשתמש לצורך העניין בפטנט מופלא, גילוי מיוחד שגלו לנו רבותינו בנבכי הנפש: עליו לחפש בו נקודות שבאמת ראוי לאהוב אותו בזכותן.

גם אדם רע מעללים יכול להיות אדם נאמן, ישר או אציל. אמנם הוא לא בסדר בתחומים מסויימים, אבל יש בו גם חלקים טובים.

כשאדם יושב וחושב ומוצא את הנקודות הטובות בזולת, וניגש אליו תוך שהוא מהרהר בדברים הללו - הוא יצליח לעקור את השנאה שלו כלפיו, וכן את השנאה שיש בלבו של חברו, שהרי אמרו: "כמים הפנים לפנים כן לב האדם לאדם" (משלי כז, יט).

עצם המחשבה על מעשיו הטובים יוצרת ביניהם קשר לבבי. מין תקשורת סמויה, קשר פנימי מלב אל לב. קשר, שלא צריך עבורו לא טלפונים, לא פקסים ולא מיילים. מקבלים את התדר הישר אל תוך הלב... אני מרגיש שפלוגי זקוק לי, הלב שלי אומר לי...

"מלאתי את לבי באהבה אליו"

רבי נחום שאדיקר זצ"ל, אביו של רבי שלמה זלמן בהר"ן, שבנה כמה שכונות מחוץ לחומות ירושלים, היה גאון וצדיק, ושמש כרבה של העיר שאדיק.

בעירו התגורר אדם בשם גרונם, שכונה גרונצ'י גיציס. גרונצ'י היה מלשין שהטיל את אימתו על העיר כולה. על מה לא היה מספר? על מכירה שאינה מדווחת מספיק לצרכי מיסים, על בניה לא חוקית, על מכירת סחורות מיובאות מבחוץ או על דיבורים של אנשים בחדרי חדרים, שאפשר לפרשם בכל מיני אופנים. אנשים היו נאסרים ונענשים כתוצאה מן ההלשנות שלו, ולגרונצ'י לא היה אכפת מכלום.

הוא לא פרק על מצוות. חלילה לו מעשות כן. מגיע היה להתפלל שחרית וערבית בבית הכנסת. הציבור היה כל-כך מפחד ממנו, עד שהגבאים דאגו לקרוא לו לעלות לתורה תמיד בעליה החשובה ביותר בעיניו - 'ששי'. על פחות מזה לא הסכים להתפשר.

תקופה ארכה פחדו האנשים לספר על מעלליו אפילו לרבי נחום,

כמה קשה לשמור על המחשבה, שהרי "והוא עמד עליהם", היצר עומד על האדם ומסיח דעתו, ובמיוחד בשעה שמתחיל להתפלל.

מסופר על אדמו"ר קדוש, שהיה רגיל לגשת לחסידיו לאחר שסיימו להתפלל, ולומר להם: "שלום עליכם, ברוכים הבאים!".

הם לא הבינו את כוונת הרב, שהרי לא הלכו לשום מקום, אלא נשארו כל הזמן בבית הכנסת. אך השיב הרב על תמיהתם, שאמנם גופם בבית הכנסת, אך מחשבתם מטיילת בכל רחבי העולם...

אמרו חכמים בדרך מליצה, שלכן אומרים בסוף התפילה: "עושה שלום במרומיו, הוא ברחמיו יעשה שלום..." , זוהי אמירת 'שלום' לאחר נחיתת האדם מעולם החלומות שהיה בו, למרבה הצער, במהלך התפילה.

אף הוסיפו ואמרו, שמה שאדם לא מצליח לעשות כל החיים, הוא מצליח לעשות בתפילה אחת - נוסע להונג-קונג ולצרפת, לארצות הברית ולקנדה, וכל זה בדקות הספורות שבהן הוא מתפלל... מעביר הוא את תפילתו ללא כוונה ומחשבה, "ותעבר המנחה על פניו", בדיל ויעבור...

אולם עבודתנו היא להשתדל שלא להסיח דעת ומחשבה מהתפילה, אלא להתפלל מעומק הלב לאבינו שבשמים, שישמע תפילתנו. "דע לפני מי אתה עומד, לפני מלך מלכי המלכים, הקדוש ברוך הוא" (ברכות כח ע"ב).

לחטוף ולהציל מה שאפשר!

מה יעשה אדם, אם באמצע התפילה מגלה הוא פתאום, למרבה הצער, שלא כיוון בתפלתו כלל?

הוא התחיל להתפלל, אבל אז נזכר שאחרי התפילה הוא חייב ללכת לקנות מוצר מסויים, ואחר כך הזכיר לעצמו שעליו להיפגש עם אדם פלוני, ולסדר עניין דחוף במשרד כלשהו, ופתאום הוא מוצא את עצמו ב"שמע קולנו"...

בדרך כלל, במצב כזה היצר הרע מנסה לייאש את האדם בטענת "וכאשר אבדתי אבדתי", אך על האדם לתפוס עצמו ולכוון בברכות שנותרו לו, לחטוף ולהציל מה שנשאר.

ה"חפץ חיים" ממשיך על כך משל נפלא מאוד:

אשה אלמנה הייתה מוכרת תפוחים בדוכן במרכז העיר, יחד עם בתה הקטנה. פעם אחת הוצרכה האם ללכת למקום כלשהו, ובקשה מבתה הקטנה לשמור על הסחורה עד שתשוב. למרבה הצער הגיעו כמה פרחחים מנוערים מתורה ומדרך ארץ, הפילו את ארגזי התפוחים, וחטפו להם הרבה מן הפירות.

הילדה התחילה לבכות ולצעוק, אך אדם חכם שראה זאת, אמר: "עד שאת עומדת ובוכה על התפוחים שנחטפו, מהרי וחטפי גם את מן התפוחים שנשארו! אכן, את מה שכבר נגזל אין ביכולתך להשיב, אבל יכולה את להציל מן הנותר ככל יכולתך!".

הנמשל: אדם נעמד להתפלל, ופתאום הוא מגלה שהיצר חטף ממנו ברכות רבות, שאמון מבלי כוונה כלל. ולא זו בלבד, אלא שהיצר מנסה לייאש אותו, שהרי הפסיד כבר כל כך הרבה, ואין כביכול

פעם אירעה פריצה באחד מבתי הכנסיות בשכונת ברכפלד. הגנב לא ידע שבבית הכנסת מוצבת מצלמה, שהנציחה כל רגע ממעלליו. בקשו ממני ומעוד אישיות חשובה לצפות בקלטת, בניסיון לזהות את פני הגנב. אמנם את הגנב לא זיהיתי, כנראה היה הוא מאינשי דלא מעלי שהגיע מבחוץ, אך את עצם המאורע אינני מסוגל לשכוח

מאוצרותיו של הגאון רבי אליעזר טורק שליט"א

"ולא יכלו אחיו לענות אותו כי נבְּהָלוּ מִפְּנֵיו" (בראשית מ"ה, ג)

רבותינו בעלי המוסר האריכו רבות בלקח הנוקב הנלמד מתוכחתו של יוסף. אף אנו נצטעד בעקבותם, ונבאר כמה מן הדברים הנוראים הנלמדים מפרשה זו. ראשית דבר, עלינו ללמוד מיוסף ומהשבטים הקדושים, דיני תוכחה של בין אדם לחברו. התורה מתארת כי "לא יכלו אחיו לענות אותו", ואנחנו צריכים ללמוד מהי צורה של קבלת תוכחה.

מתעניין רבי אליהו בזהות דיירי המקום. כששטח את פליאתו בפני הרב, נפנה אליו רבי אליהו ואמר לו בכאב עמוק: "מדי שבת אני עובר ברחוב זה, וכל שבת אני שומע מהבית הזה קול של חילול שבת, רחמנא ליצילן. אני רוצה למחות, ואני צריך למחות". רבי נחמיה לא הבין מה הבעיה: "אני מוכן מיד, אני יעלה עכשיו לעשות מחאה גדולה", אמר, כשרוחו הצעירה תוססת בו ומעוניינת לפעול...

נחרד רבי אליהו למשמע הדברים, נענע בראשו לשלילה, ואמר לרבי נחמיה בחומרה שנצרכה בליבו ובנשמתו לעד: "כך לא עושים מחאה! כך בצורה כזאת אני יכול למחות בעצמי. אבל מחאה אסור לה שתהיה שלא לשם שמים!"

"לפעמים", המשיך רבי אליהו לומר בכאב, "אדם עושה מחאה גדולה נגד איזה ארגון מסוים, נגד פעילות מסוימת, ויתכן שבאמת יש מפני מה להזהיר ולהתריע. אבל המוחה לא מוחה לשם שמים! רק משום שהוא מהחוג הזה והשני מהחוג ההוא, הוא דתי והשני לא דתי, הוא מכאן והשני משם. ישנן כל מיני סיבות שהוא לא מרוצה מההנהגה שלו, והוא בא להוכיח אותו כביכול על הדבר, כשכוונתו בכלל על דבר אחר. זו לא דרך להוכיח כך מישהו אחר!"

רבי נחמיה עמד נפעם, האזין בקשב רב לדברי רבי אליהו, והבין היטב את המסר. זה איסור חמור להוכיח בני אדם בגלל סיבות כאלו. כשאדם רוצה לדעת כיצד להוכיח את השני, הוא צריך לבוא מתוך

בירושלים היה מלמד ותיק, איש חינוך משכמו ומעלה, הגה"צ רבי נחמיה בקר זצ"ל, שנפטר בשיבה טובה לאחר שזכה להעמיד תלמידים הגונים עשרות בשנים. רבי נחמיה למד בצעירותו בשיבת לומז'ה בפתח תקוה, לפני למעלה משבעים וחמש שנה. בשיבת לומז'ה כיהן אז כר"מ בשיבה הגה"צ רבי אליהו דושניצר זצ"ל, אדם גדול מאד מאד, שגדולי הדור ממש חרדו לשמו והעריכוהו לבלי שיעור. מרן ה'חזון איש' זצ"ל התבטא עליו כי הוא אחד מהל"ו צדיקים שבדור. באחת הפעמים שהיתה לי הזכיה לשוחח עם רבי נחמיה, הוא סיפר לי סיפור מופלא שארע עמו באותן שנים:

שבת אחת אחר הצהריים, עבר רבי נחמיה לטייל מעט בשבילי המושבה בדרכו לשיבה. לאחר כמה דקות של הליכה, הוא רואה את רבי אליהו עומד בסמוך לבנין כלשהו, ונושא את מבטו אל אחת הדירות, כשעל פניו הטהורות ניכר שמשוהו טורד את שלוותו. רבי נחמיה פנה לרבו בברכת 'גוט שאבעס', ושאל בדרך ארץ: "האם יש משהו שאני יכול לעזור?" הביט בו רבי אליהו ושאל - "אולי אתה יכול להגיד לי מי גר בבנין זה בקומה השניה?"

"השאלה הפתיעה אותי", סיפר לי רבי נחמיה. "הייתי בחור צעיר שלא גדל באזור. חוץ מבנייני הישיבה לא ידעתי מכלום. למעט הבית-מדרש, הפנימיה וחדר האוכל, לא היה לי שמץ של מושג ברחובות פתח תקוה, שלא לדבר על תושבי המקום. בקושי ידעתי כיצד מגיעים לשיבה".

נחמיה הצעיר התנצל בפני רבי אליהו, ואמר שאין לו מושג מי מתגורר בדירה; אבל הוא לא הצליח לכבוש את סקרנותו, מדוע

רחמנות, ולנסות להיכנס ללב של השני - כואב לי המצב שלך, אני רואה שאתה הולך בדרך לא טובה. הכיוון שלך הוא לאבדון, וסופה של הדרך הזו נורא ואיום, ואני אינני יכול לראותך צועד כך אל התהום. כשאדם עושה זאת הוא צריך להיות נקי לגמרי, זך לחלוטין מכל שנאה, ולבוא עם כוונה טהורה לכונן את חבריו בדרך הנכונה. את זה לא עושים כך, במהירות וללא מחשבה!

"אם כך", שאל רבי נחמיה, "כיצד באמת יכול האדם לוודא שמעשיו רצויים, ושתוכחתו ראויה?" במילים אחרות התכוון רבי נחמיה לשאול את רבו, כיצד הרב עצמו רגיל להוכיח?

נענה רבי אליהו ואמר: "אכן, זוהי מן העבודות הקשות שבמקדש! אני לכשעצמי, נוהג לרשום את דברי המחאה על דף נייר, ומניח אותו אצלי ליום או יומיים. אם אחר כך אני רואה שבאמת עדיין כואב לי המצב, אני מסתכל שוב בפתק ובדוק טוב טוב שהנוסח והמילים עדיין נכונים, ואינם מופרזים או מעורבבים עם סיבות אישיות. ורק כאשר אני משוכנע שהתוכחה היא כנה ואמיתית, אני שולח את הפתק כמכתב ליעדו".

"במצב הזה", סיים רבי אליהו את דבריו המאלפים, "אני אכן יכול להעיד שלדברי יש תועלת ויוצא מהם דברים טובים. אבל אם לא מוכיחים כמו שצריך - הדבר רחוק מאד מלהביא תועלת כלל..."

ואכן יש לדעת שזה נוגע לכל אחד ואחד שמתעסק עם חינוך, בין אם אצל בני ביתו ובין אם זה מקצועו. אם המחנך רוצה להעיר לחניך על משהו שלא מוצא חן בעיניו, הוא צריך לבדוק בעצמו היטב מה הרגשתו בענין. מהיכי תיתי בעצם שהוא החניך ואתה המחנך? רק בגלל שבתעודת הזהות כתוב שנולדת כך וכך שנים לפניו?...

אם אין באמת כוונה טהורה, לפחות כמה שאדם יכול להגיע, להעמיד את החניך במקום הנכון מתוך דאגה כנה ואמיתית, ומתוך הבנה עמוקה ורצון להיטיב לו, אז - כפי שאמר רבי אליהו - זה כלל לא יפעל על החניך והתוכחה תלך לבטלה, ואולי חלילה אף תזיק.

מנוסח התוכחה שמשמיע יוסף לאחיו, אנו נוכחים לראות עד כמה עשה זאת מחמת אהבה ומחמת חיבה עליהם. מיד לאחר התוכחה, תוך כדי דיבור הוא ממשיך לומר להם: "וְעַתָּה אֶלְתַּעֲבֹבוּ וְאַל־יָחַר בְּעֵינֵיכֶם כִּי־מִכַּרְתֶּם אֹתִי הִנֵּה פִי לְמַחֲיָה שְׁלַחְנִי אֶלְקִים לְפָנֵיכֶם". כי מצד אחד יש להשמיע תוכחה במקום שנדרש, להוכיחם על פניהם עם כל העוצמה, עם כל החדות והבהירות, עד כדי כך שבאמת לא יכלו לענות אותו ונבהלו מפניו. אך מצד שני עשה זאת מתוך רחמנות על אחיו, ליבו נצבט לראות אותם במצב שכזה. תוכחה כזאת אכן השפיעה על האחים עמוקות!

הכל מצולם, הכל רשום, ולנו רק יראו קלטת!...

פעם אירעה פריצה באחד מבתי הכנסיות בשכונת ברכפלד, והנזק היה גדול. אלא שהגנב לא ידע שבבית הכנסת מוצבת מצלמת ביטחון שהנציחה כל רגע ממעלליו. בקשו ממני ומעוד אישיות חשובה לצפות בקלטת הביטחון, בניסיון לזהות את פני הגנב.

אמנם את הגנב לא זיהיתי, כנראה היה הוא מאינשי דלא מעלי שהגיע מבחוץ, אך את עצם המאורע אינני מסוגל לשכוח. לא

יכולתי להירגע מהענין כמה שבועות: ראינו על המסך כל פרט, כיצד האיש נכנס. כיצד הוא מסתכל לכל הצדדים לוודא שלא רואים אותו. כיצד הוא לוקח כלי פריצה ומפרק את המנעול... הכל הכל ראו שם, נחרדתי ונרעשתי.

כך זה כשיש קלטת שמראה הכל, נעלמים כל התירוצים! הרי אם ניגש אל הגנב הזה בפניו ונאשים אותו, הוא ישר יכחיש את הכל - "אני? מה פתאום! בכלל הייתי בעיר אחרת..." , אבל אז נראה לו את הקלטת, והוא ירצה להיבלע באדמה מרוב בושה!

מון ה'חפץ חיים' זצ"ל, בחתימת ספרו 'שם עולם' (חלק א') כותב שגילויי הטכנולוגיה בזמנינו, הוא כדי לחזק את ההכרה ולהמחיש לנו את המשמעות של 'עין רואה ואוזן שומעת'.

מעשה נורא שמעתי מהגה"צ רבי ראובן הכסטר, משגיח ישיבת מיר-ברכפלד, שימחיש לנו את אותה הבושה ואותה הכלימה שעלינו לחסוך מעצמנו לעתיד לבוא:

אל ראש ישיבת מיר, הגאון רבי נתן צבי פינקל זצ"ל, הגיע מידע על בחור מסוים מהישיבה שנהג שלא כהוגן בענין של בין אדם לחבירו, והוא החליט שעליו להוכיח את הבחור ולהעמידו במקומו. רבי נתן צבי ביקש מראש הישיבה, דודי הגאון רבי אריה פינקל זצ"ל, ומיבדל לחיים טובים, המשגיח, הרב הכסטר, לשבת יחד עימו בשעה שישוחח עם אותו בחור.

הבחור הגיע, וכבר כשראה את שני ראשי הישיבה ואת המשגיח - התחיל לחשוש ולרעוד. ומה אתם חושבים אמר לו רבי נתן צבי? גער בו? צעק עליו? לא! הוא פנה אל הבחור ואמר לו: "אני רק רוצה לספר לך סיפור -

"לפני הרבה שנים, כשלמדתי בישיבת מיר, ביקש דודי ראש הישיבה, הגאון רבי אליעזר יהודה פינקל זצ"ל, מהגאון רבי חיים קמיל זצ"ל שישים את עינו עלי. ואכן, נהפכתי לתלמידו המובהק של רבי חיים. הוא היה מורי ורבי לכל ענין, וכל דבר עשיתי על פי הוראותיו.

"פעם אחת הייתי צריך לטפל באיזה ענין שהתעורר, ואכן עשיתי זאת על הצד הטוב, וכדרכי לאחר התייעצות עם רבי חיים. אבל, למתבונן מבחוץ נראה היה כמה שעשיתי, שבמהלך העניינים נפגע בחור אחד, שהיה מעורב בסיפור.

"למחרת, עוד לפני תפילת שחרית, קורא לי ראש הישיבה רבי אליעזר יהודה כשפניו חמורות, ואומר לי: 'שמעתי עליך שעשית דבר חמור, של פגיעה בבין אדם לחבירו!', התנצלתי ואמרתי: 'כל מה שעשיתי היה על פי ההוראות של מורי ורבי'. נחה דעתו של ראש הישיבה, ויצאנו להתפלל".

וכאן פנה רבי נתן צבי אל הבחור ושאל אותו: "מה אתה חושב, שלרבי אליעזר יהודה לא היה מה לעשות לפני התפילה חוץ מלברר את הענין הזה? היה לו משום מה זמן פנוי באותו בוקר? ... אלא שהענין של פגיעה בעניינים של בין אדם לחבירו - טעון טיפול דחוף, עד כדי כך שלא נותן לדחות עד לאחר תפילת שחרית, ולפני שהוא בירר את הענין הזה, הוא לא יכל אפילו לגשת להתפלל!".

הבחור התרגש עד מאוד. אז הוכיחו רבי נתן צבי בנועם: "אז מה יהיה איתנו?"...

רבי נתן צבי סיים את דבריו ולא הוסיף מילה. הבחור הוריד את ראשו במבוכה, כשהוא מבוייש נוראות להיות מוכח כך לפני שלושה תלמידי חכמים.

הבחור יצא מהחדר, ובאותו רגע פרץ רבי אריה פינקל בבכי מצמרר. "אוי לנו", אמר בדמעות, "כשהקדוש ברוך הוא יבוא להוכיח אותנו, אלו בזיונות יהיו לנו!... הוא לא יגיד כלום, הוא רק יספר לנו סיפור דברים, הוא יראה לנו את מעשנו מול העיניים, כיצד נוכל לעמוד בפניו?!"...

ה'חפץ חיים' מתאר את ה'קבלת פנים' למעלה

אני רוצה לסיים במעשה נפלא על רבנו בעל ה'חפץ חיים' זצ"ל, ששמעתי ממש מכלי ראשון, מפי הרב שלמה אפשטיין זצ"ל, ששימש בקודש בכפר חסידים, ובסוף ימיו בא להתגורר סמוך לבניו בשכונת מטרסדורף בירושלים.

רבי שלמה זכה ללמוד בישיבת ראדין, עוד בחיי חיותו של הכהן הגדול מרן ה'חפץ חיים' זצ"ל. אני זוכר כיצד נפגשתי עימו לראשונה בימי החנוכה, לפני כמעט שלושים שנה. התרגשתי מאוד לפגוש פנים אל פנים יהודי שזכה לחזות בזיו פניו של ה'חפץ חיים', והדבר הראשון שאמרת לי היה: "שמעתי שזכיתם להימנות על תלמידיו של ה'חפץ חיים'..." לא הספקתי להשלים את המשפט, ורבי שלמה נזדעזע עד מאוד. "אוי!" מחה בי, "איך אפשר לומר עלי כאלו מילים - תלמיד של החפץ חיים?..." נכון שהייתי מעט במחיצתו, אבל לומר שאני תלמיד שלו? הס מלהזכיר!..."

בכל אופן, ביקשתי ממנו לזכות אותי באיזה סיפור שראה אצל ה'חפץ חיים', איזו הנהגה או דבר שראה מכלי ראשון. לשמע בקשתי אורו עיניו, ואמר לי: "בחפץ לב אספר לכם סיפור קטן מה'חפץ חיים', מעשה נפלא שראיתי במו עיני."

היה זה במוצאי יום הכיפורים האחרון (או אחד שלפניו) לחיי ה'חפץ חיים'. באותה תקופה היה מנהג בישיבת ראדין שעם תום ה'זמן' ולפני הנסיעה הביתה, היתה ההנהלה משתתפת בחלק מהוצאות הנסיעה של התלמידים.

יצאתי באותו יום י"א בתשרי, למחרת היום הקדוש, לעבר משרד הישיבה, כדי לקבל מן המזכיר את המלגה עבור הוצאות הדרך. יחד איתי היה בחור נוסף, שהיה תלמיד חכם ועילוי גדול, ולדאבון לב נספה בשואה האיומה, ה' יקום דמו. בדרכנו עברנו ליד ביתו של ה'חפץ חיים', ובחוץ עמד אברך וביקש מאיתנו להיכנס להשלים מנין לתפילת מנחה גדולה, כיון שה'חפץ חיים' חלש מללכת להתפלל בבית המדרש. כמובן ששמחנו על הזכות להצטרף

לתפילה בנוכחותו של רבן של ישראל.

עם הכנסנו אל משכנו הצנוע, נגלה לעינינו מראה נורא הוד: הגאון הקדוש רבי אלחנן ווסרמן זצ"ל, יושב על ספסל נוכח פני הצדיק הישיש כשעל פניו נסוכה חרדת קודש, והוא מאזין בדריכות נשגבה לכל מילה שיוציא הכהן הגדול מפיו. רבי אלחנן, או כפי שכינהו בני הישיבה בראדין בחיבה - "ר' חונא", היה כידוע נוהג לשהות במחיצת רבו ה'חפץ חיים' מראש חודש אלול ועד לאחר יום הכיפורים; וכעת, לפני שנפרד מרבו, ישב והקשיב לאמריו בכובד ראש.

לפי מראה פניו של רבי אלחנן, שהיו עטויות בארשת רצינות מיוחדת, היינו בטוחים שה'חפץ חיים' מגלה לו סודות התורה נשגבים, רזין טמירין שלמעלה מהשגתינו... בתחילה לא העזנו להתקרב אל הקודש, אך לאט לאט פסענו פסיעה ועוד פסיעה, עד שמצאנו את עצמנו בסמיכות לשני ענקי הרוח הללו, והטינו אוזן גם אנחנו לשמוע את דברי ה'חפץ חיים'.

כשקלטנו אוזנינו את המילים הראשונות, התפלאנו לשמוע שה'חפץ חיים' מדבר עם רבי אלחנן דברים פשוטים ויסודיים, ממש עיקרי האמונה; אך הדרך שבה הוא אמר את הדברים נחרתה בלבי לנצח. בכח התיאור המופלא שלו, תיאר ה'חפץ חיים' כיצד תראה קבלת הפנים אותה יערכו בשמים לכל אחד ואחד בהגיע עיתו. כיצד היתה לנו כאן הזדמנות לזכות לכל כך הרבה אוצרות רוח נצחיים, אותם בחרנו להחליף בעולם חולף. כיצד יוכיחו כל יהודי על מעשיו שעשה כאן, ובזבו את זמנו וכוחותיו על דברים של מה בכך, וכדי בזיון וקצף. שום דבר לא ניתן להסתיר שם, כל כוונה, כל מעשה, כל הרגשה - על הכל יוכיחו אותנו קשות, ומי יוכל לעמוד במשפט ה' האיום והנורא! ורבי אלחנן שומע את הדברים ורותת, וכל כולו נרעש ונפחד מדברי הכיבושין של רבו ה'חפץ חיים'.

"לאחר התפילה", סיים באוזני רבי שלמה את סיפורו המפעים, "יצאנו נרגשים מביתו של ה'חפץ חיים', עם השקפה אחרת על העולם. עד כדי כך שחברי זכרוננו לברכה שב על עקבותיו ולא ניגש אל המשרד לקבל את מלגת ההוצאות לדרך. יש בידי סכום כסף בצמצום, הסביר לי, 'והוא יספיק לי בדוחק להוצאות הדרך. אחרי ששמענו את ה'חפץ חיים', אין לי עוד צורך ברחבות כאן בעולם הזה'... הוא קיבל השקפה בהירה וברורה על העולם הזה, על הפרודור והטרקלין, על העיקר והטפל.

"הפחד מהתוכחה העתידה לבוא לכל אדם, נחרת בליבנו, ועד היום מהדהדות באוזני מילותיו של החפץ חיים: 'שום דבר לא ניתן להסתיר'!..."

אוי לנו מיום הדין, אוי לנו מיום התוכחה!

(מתוך אוצרותיהם אמלא)

077-2222-666 או *4992

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

24
שעות

להתקשר לתורה מסביב לשעון

מאת הרבנים הגאונים שליט"א

הרב **דוד בוק** שליט"א
שיעורים מבוארים בלימוד התוס' על
סדר הדף היומי

שלוחה 2/10

הרב **חיים שמרלר** שליט"א
הדף היומי בבלי • עברית

שלוחה 2/11

הרב **אליהו אורנשטיין** שליט"א
הדף היומי בבלי • עברית

שלוחה 2/1

הרב **אריה זילברשטיין** שליט"א
הדף היומי בהלכה • עברית

שלוחה 1

הרב **מאיר שפרכר** שליט"א
הדף היומי בבלי • עברית

שלוחה 2/2

הרב **אפרים סגל** שליט"א
הדף היומי בבלי • עברית-אידיש

שלוחה 2/3-4

הר' **אברהם פוקס** הי"ו
הפותח בכל יום - המייל היומי של דרשו
60 שניות מתוקות על סדר הדף היומי

שלוחה 3

הרב **מרדכי שלמה פריינד** שליט"א
הדף היומי בהלכה • אידיש

שלוחה 1 3 1

הרב **יצחק לובינשטיין** שליט"א
הדף היומי בבלי • אנגלית

שלוחה 2/6

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

חייגו: *4992 או 077-2222-666

"הבן שלי השתגע" הוא אמר לי. "הוא גדל עם כפית של זהב בפה, יש לו כל מה שהוא רוצה והרבה מעבר לכך, החיים שלו מרופדים בכל טוב העולם הזה, מה נפל עליו שהוא פתאום רוצה ללכת ללמוד בישיבה? אני לא מבין?..."

ר' אהרן ידלר, מפעילי 'אחינו', מספר על ההתעוררות המיוחדת לתשובה דווקא בתקופת הקורונה

יעקב א. לוסטיגמן

אחד מוותיקי ובכירי הפעילים בארגון 'אחינו', הוא הרב אהרן ידלר. אברך נמרץ ובעל לב רחב, שיועד להלון כנגד רוחו של כל אחד ואחד, מהנערים הרבים הנמצאים על פרשת דרכים מרכזית בחייהם, ובוחרים להתקרב לה' ולעסוק בתורתו, למרות שלא התחנכו לכך על ידי הוריהם.

"ראינו כבר אלפי צעירים מתחזקים בשלבים שונים של חזרה בתשובה", הוא מספר על העבודה שהוא מבצע ב'אחינו' כבר שנים רבות. "מהדרום ומהצפון, מהשפלה ומגב ההר, מכל אזור בארץ, בכל הגילאים ובמגוון רחב של סגנונות.

"חז"ל אומרים שכשם שאין פרצופיהם דומים כך אין דעותיהם שוות, אותו הדבר גם בבעלי התשובה, כל אחד חוזר בסגנון אחר, בקצב שונה, בדרך ייחודית לו ועוד ועוד. אם ננסה לאפיין את החוזרים בתשובה ולמצוא מכנה משותף, נגלה שברוב המקרים הסיבה לחזרה בתשובה היא חיפוש אחר משמעות. זה לא מגיע ממקום של חוסר או ממקום של שפע, זה לא נוגע לעשירים או לעניים, ולא לאנשים מסודרים או אנשים מפוזרים. זה מצוי בקרב אנשים שמחפשים משמעות, שלא מוכנים להמשיך ולעשות מחר את מה שהם עשו אתמול, אלא אם כן תהיה להם סיבה טובה לעשות זאת..."

הרב ידלר מספר, שבתקופה האחרונה ניכרת עלייה משמעותית במספרם של הנערים המתחזקים המבקשים להיכנס לישיבות הקדושות.

"אני לא יודע להסביר באופן ודאי מה גורם לעלייה הזאת, אבל חשבתי שאולי זה בגלל הקורונה והריחוק החברתי שנכפה על אזרחי ישראל", הוא אומר.

איך הקורונה קשורה לחזרה בתשובה? אנחנו שואלים, והרב ידלר משיב מיניה וביה: "כשנער צעיר הולך לבית הספר, הוא נמצא בתוך מסגרת מסוימת. יש לו חברים, יש לו מעמד חברתי, הוא מחויב לסטנדרטים החברתיים בכיתה שלו, והוא מאוד מאוד מתאמץ להצליח ולהוביל במשחקים ובתחרויות שבהם מתחרים בני גילו.

"אין לו זמן לחשוב על המשמעות, ולפעמים עוברת עליו תקופה ארוכה מאוד של שנים ארוכות, שבה הוא בכלל לא חושב למה אני פה, מה אני עושה כאן, לאיפה אני רוצה להגיע בחיים, איזה חינוך הייתי רוצה לקבל ואיזה חינוך הייתי רוצה להעניק לילדי..."

"ואז באה התפרצות הקורונה, ובעקבותיה הסגרים והשבתת הלימודים. מאות אלפי ילדים ונערים פשוט ישבו בבית, חלקם גם לא פגשו חברים אפילו בשעות הערב, כי ההורים לא נתנו להם לצאת בגלל החשש שיידבקו בקורונה חלילה.

"וכך, אחרי תקופה של ניתוק מוחלט, מכל המסגרת שהחזיקה אותם עד כאן בשבי, ולא נתנה להם לחשוב ולחשב מסלול מחדש, פתאום מתחילים להתעורר כל מיני רעיונות, מחשבות, אולי אני לא במקום הנכון, מה יקרה אם לא אלך ללימודים? מה יקרה אם אלך למקום אחר... זה פתח לשינויים גדולים בחיים.

"אצל חלקם השינוי בא דווקא אחרי החזרה לשגרה. פתאום, אחרי חודשים שלא היו לימודים בצורה מסודרת, הם חוזרים לבית הספר, והם לא מבינים למה בעצם. מה היה חסר להם קודם, ואיך המידע שהם לומדים עכשיו על תנאי האקלים באלסקה, או על מורשתו של המלך ג'ורג' החמישי בבריטניה, יעזרו להם בהמשך החיים.

"וכשמגיע החיפוש אחר משמעות", אומר הרב ידלר, "הכל פתוח. התלמיד יכול להחליט שהוא נשאר ברחוב כי אין טעם ללכת לבית הספר, והוא יכול להחליט שהוא עובר למסגרת אחרת, משמעותית יותר: ישיבה!"

"הילד השתגע"

סיפור כזה קרה לא מזמן עם נער כבן 15 שמתגורר בנגב. הוא פנה אלינו מיזומתו וביקש שנשבץ אותו בישיבה. לא ישיבה תיכונית, לא ישיבה של חצי יום לימודים, הוא רוצה להיות בן ישיבה לכל דבר:

"חרדי כזה, עם הבגדים השחורים והכל", כהגדרתו.

"ניסינו לבדוק מה הסיפור", מספר הרב ידלר, "והתברר לנו שזה ילד שגדל בבית עשיר למדי, בן יחיד להוריו, האבא איש עסקים מצליח מאוד ומוערך מאוד בעירו, והבן פשוט החליט ללכת לקצה השני, להפוך לחרדי. הוא השתתף בשיעורים במדרשה, התחיל ללמוד קצת באופן עצמאי, ולבסוף החליט להיכנס לישיבה, מה שנקרא 'לקפוץ למים'.

"יצרנו קשר עם ההורים, בדקנו מה עמדתם בנושא, והתברר שההורים מאוד מאוד רוצים שלילד יהיה טוב. הם מוכנים לעשות הכל בשבילו ומצדם שיהיה חרדי, זאת לא הבעיה, אבל הם חוששים שזה סתם שיגעון חולף, ושהוא פוגע לעצמו בהמשך החיים על ידי משובת נעורים, או מה שזה לא יהיה..."

"פגשתי את האבא לשיחה רצינית", מספר הרב ידלר, "הבן שלי השתגע", הוא אמר לי. 'הוא גדל עם כפית של זהב בפה, יש לו כל מה שהוא רוצה והרבה מעבר לכך, החיים שלו מרופדים בכל טוב העולם הזה, מה נפל עליו שהוא פתאום רוצה ללכת ללמוד בישיבה? אני לא מבין?...'

"הסברתי לאבא שהבן שלו מחפש משמעות, ומשמעות אי אפשר לקנות עם כסף. אתה יכול לאסור עליו ללכת לישיבה, אבל לא תוכל להכריח אותו להרגיש טוב בבית הספר הנוכחי שלו..."

"ההורים לא נרגעו, הם חששו שבישיבה הכל שחור משחור, שהבן שלהם יהפוך פתאום לחרדי מוסת, שכל הזמן צועק 'שאבעס' על חילונים ברחוב..."

"אמרתי להם שיבואו איתי לישיבה, ויראו במה מדובר. ואכן, הם הגיעו וראש הישיבה שקיבל את פניהם הוא בעצמו חוזר בתשובה, שהיה קצין בצבא. הוא ידע איך לדבר איתם, ובתוך כמה דקות הם כבר נרגעו, והבינו שהבן שלהם לא הולך למדבר, הוא יחיה בין אנשים שפויים ונורמטיביים, שמנהלים סדר יום קצת שונה, ועוסקים הרבה יותר בלימוד תורה ובשמירת המצוות. היום הנער הזה כבר לומד בישיבה, ובעדכון האחרון שקיבלתי שמעתי שהוא ברוך ה' מתחיל להתעורר, ולהבין את מה שלומדים בישיבה".

שלא יהיה עם הארץ...

במקרה אחר, שאירע גם הוא בתקופה האחרונה, היה זה נער מקיבוץ חילוני, שהוקם על ידי תנועת 'השומר הצעיר', ושאין בו בכלל חשיפה ליהדות. הסבא הלך לעולמו, ואז שמע הנער שאומרים 'קדיש', ונחשף לכמה מנהגים נוספים, ואפילו היה שם קצת לימוד משניות.

"הבחור פשוט 'נדלק'. הוא הרגיש משיכה עזה לעניין, התחיל לבדוק ולברר מה זה 'קדיש', למה אומרים, מה קורה לנשמה, ואיך אפשר לעשות לסבא טוב על ידי קיום מצוות ולימוד משניות.

"ניסינו לבדוק מה הסיפור", מספר הרב ידלר, "והתברר לנו שזה ילד שגדל בבית עשיר למדי, בן יחיד להוריו, האבא איש עסקים מצליח מאוד ומוערך מאוד בעירו, והבן פשוט החליט ללכת לקצה השני, להפוך לחרדי. הוא השתתף בשיעורים במדרשה, התחיל ללמוד קצת באופן עצמאי, ולבסוף החליט להיכנס לישיבה, מה שנקרא 'לקפוץ למים'.

"עברה תקופה והנער פשוט הפך לדתי בסתר. הוא ישב שעות בניסיון להבין מה עושים ואיך עושים, למד שיעורי תורה דרך המחשב ולאט לאט מצא את הדרך, עד שהגיע לארגון 'אחינו' וביקש מאתנו שנעזור לו להיכנס לישיבה.

"כאן ההורים כבר התנגדו בצורה משמעותית יותר. הם לא מוכנים שהילד שלהם יגדל 'בור ועם הארץ'... שהוא לא ידע מתמטיקה ואנגלית, היסטוריה וגאוגרפיה... 'הילד חייב תעודת בגרות', אמרה לי האמא הקיבוצניקית, 'על זה אני לא מוותרת בשום אופן. שילבש מה שהוא רוצה, שילמד מה שהוא רוצה, אבל על תעודת בגרות אני לא מוותרת בשום פנים ואופן!...'

"מצד שני, הבחור עצמו לא מוכן לוותר ולהתפשר על ישיבה פחות חרדית. הוא רוצה ישיבה חרדית לכל דבר ועניין, ובאזור שלהם לא הייתה לנו אפשרות להציע לו ישיבה חרדית, שמשלבת לימודי חול כמו שיש במקומות אחרים, לפי הנחיית גדולי ישראל שהורו להקים ישיבות כאלו עבור נערים מתחזקים.

"חשבנו רבות מה אפשר לעשות, ולבסוף החלטנו לממן לו לימודי חול, על ידי מורה פרטי. ואכן, הנער נכנס לישיבה, הוצמד לו חונך של 'אחינו' שלומד איתו גמרא ומכניס אותו לעניינים, עד שיוכל ללמוד עם בני גילו הלומדים בישיבה, ובמקביל הוצמד לו גם מורה פרטי, שבעצמו חזר בתשובה לפני שנים, והוא מכין אותו למבחני הבגרות, כדי שגם ההורים יהיו מרוצים".

רוצים לקבל את 'לקראת שבת' מדי שבוע ישירות למייל?

שלח מייל ל- dirshu@dirshu.co.il

אבל לא נמצא שום מתנדב להרפתקה מסוכנת זו! ואז הוא קרא לילדה אחת שהגיעה והתיישבה בעגלה, והנה לחרדת ההמונים הוא מתחיל לעבור איתה על החבל מעל התהום... מתח וחרדה נוראיים בקהל...

העיקר היא אותה פרשה קטנה, שכל גופי תורה תלויים בה: 'בכל דרכיך דעהו'!!

הרב בנימין בירנצוויג

"שְׁמַנֵּי אֱלֹקִים לְאֶדֶן לְכָל מִצְרַיִם" (בראשית מ"ה, ט')

וכי זו בשורה ליעקב לדעת שבנו מחמדו, הוא אדון לכל מצרים?! וכי בסולם ערכיו של יעקב אבינו, יש איזו חשיבות בכך שבנו שליט על כל ארץ מצרים, שיוסף אומר זאת בראש הכותרות של התגלותו? מבאר הגאון רבי יעקב ניימן זצ"ל, שהבשורה לא הייתה בעצם סיפור העובדה שהוא שליט על מצרים, אלא באופן שבו אמרה יוסף: "שמני אלוקים לאדון לכל מצרים" - שגם אחרי כל מה שעבר, הניתוק הממושך ממקור חיותו, שנים רבות בבית פוטיפר ובבית הסוהר המצרי והנה, הוא נשאר דבק באמונתו: "שמני אלוקים" הכל מאיתו יתברך! זו הייתה בשורה שהעביר יוסף ליעקב! ובזה שמח מאד יעקב! ובאמת שזו לא רק הבשורה שהוא נשאר באמונתו, אלא שיעקב היה חרד כיצד הצליח יוסף בכל ימי גלותו בחשכת תרבות מצרים, בבית סוהר שתיים עשרה שנה, מנותק מאביו ומשפחתו, לא יודע כלל אם אי פעם משהו ידע על מקום הימצאו ויזכה לחזור למשפחתו ולבית אבותיו, כאלו מחשבות והרגשות יכולים לשבור לב ונפש של כל יהודי במצב כזה!

ואיך באמת זכה לכך יוסף? כיצד שרד כ"כ הרבה שנים מבלי שיהיה לו קצה מחשבה וכיון להצלתו וחזרתו למשפחתו ולמולדתו? התשובה היא: "שמני אלוקים", מהלך מחשבתו של יוסף כל הימים שהיה במצרים, שהיה שם שמים שגור על פיו, כמו שאומר רש"י על הפסוק: "וירא אדוניו כי ה' איתו וכל אשר הוא עושה ה' מצליח בידו" - שהיה שם שמים שגור על פיו! ידע יוסף כי כל המהלך שמתקיים איתו הכל הוא משמים, יש אבא בשמים שמוביל אותו בכל חשכת מציאותו, וממילא שהחשכה שבו הוא היה, הייתה מוארת באור האמונה! וכך הוא שרד! זו הייתה הבשורה הגדולה של יוסף ליעקב: אני נשארת בדיוק אותו דבר כי בדרך אמונה בחרתי!!!

רבי אלימלך בידרמן (הנני בידך) מביא את סיפורו רב ההשראה של יהודי ירא שמים ותלמיד חכם, רבי מנדל פוטרפס שמו, אשר הוגלה על ידי הרוסים לסיביר הקפואה, ועבר תלאות נוראות וצרות משונות שאין הנייר יכול לתארן.

כשהוא חזר מסיביר לאחר שנים, שאלוהו מקורביו: "איך הצלחת להחזיק מעמד שם בסיביר הקפואה והאכזרית לגוליה?", והשיב:

"בזכות האמונה! רק בזכות האמונה!"
ואז סיפר להם מעשה שקרה, כשהיה שם בסיביר, שנתן לו השראה וחיוזק עצום בבורא-עולם:
סמוך לעיירה בסיביר שם היה בגלותו, היו שני הרים גבוהים אשר התנשאו לגובה רב, ובין שני ההרים הייתה בקעה ותהום גדולה. היה שם גוי אחד שהיה מומחה בטיפוס הרים, ופרסם יום אחד שהוא הולך לעבור בין שני ההרים על חבל!!
כמובן שהעניין התפרסם, ובהגיע הזמן התאספו רבים מתושבי המקום לראות את ההרפתקה המטורפת הזו. הוא שם שני מוטות חזקים משני עברי ההרים ומתח חבל חזק ביניהם, ואז שאל בפאתוס: "הרוצים אתם לראות שאני עובר את התהום על גבי החבל?!"
אמרו: "לא!", חוששים ומפחדים שיתרסק לתוך התהום.
אבל הוא החליט שהוא עושה את זה, והחל ללכת על גבי החבל, לקול שאגות החרדה מהקהל, ואכן הצליח לעבור בשלום לצד השני.
ואז שאל שוב: "האם אתם רוצים לראות איך אני עובר חזרה לצד השני?", ושוב צעקות מהקהל: "לא! הצלחת פעם אחת אבל מי אמר שיתמזל לך בפעם השני?"

אבל הוא החליט שהוא עושה זאת שוב, והוא עובר לו על החבל בפעם השנייה, ומצליח לחזור לצד השני. וכך שאל שוב: "האם אתם מאמינים שאני יכול לעשות זאת שוב?" וכולם אמרו: "כבר ראינו שהצלחת פעמיים, מסתבר שתצליח שוב".
אבל אז שאלם הגוי: "האם אתם מאמינים שאני יכול ללכת עם עגלה על החבל?"
אמרו כולם: "אם הצלחת שלוש פעמים לבד, תצליח גם עם עגלה",

שעה קלה אחר כך, נראתה בפתח בית הכנסת דמותו ההדורה של רב העיירה, הגאון רבי ישראל יעקב לובצ'ינסקי זצ"ל, אלא שפנים חדשות באו לכאן... חצי מזקנו של הרב אבד ואיננו, וגם חליפתו הרגילה איננה, הוא לבוש איזו חליפה ישנה ומרופטת. לאחר התפילה הוא מברך בפנים מאירות את השמש והמתפללים בבוקר טוב חייכני, כאילו לא קרה דבר...

מיהו ה'קבצן' המסתורי שהסתתר בתנור הבוער?

הרה"ג אשר קובלסקי שליט"א

"הוציאו כל איש מעל" (בראשית מ"ה, א')

פרשת השבוע הנוכחי, נוטלת אותנו אל סערת רגשות מטלטלת, במפגש יוצא דופן של היכרות מחודשת וחידוש אהבה כקדם בין יוסף הצדיק לאחיו. לאחר מסכת רבת תהפוכות כשהאחים יוצאים ונכנסים לפניו, מגיע הרגע הגדול בו לבו של יוסף נכמר ונשבר, והוא עומד להתוודע לאחיו ולהציג עצמו בפניהם.

קשה לתאר את הרגשות המטלטלים במעמד כזה. אח שהיה אהוב ביותר לאביו, ואחיו שקינאו בו ולא יכלו דברו לשלום - מוכרים אותו לעבד לארץ זרה ומנוכרת, בה הוא הופך לעבד בזוי ושפל, ואף מבלה שנתיים מחייו בבית האסורים. אחר כך הוא הופך למשנה למלך, וכאן מגיעה הפתעה רבתי המעוררת תמיהה נוקבת.

על אהבת יעקב ליוסף בנו יקירו, מעידה התורה: 'וישראל אהב את יוסף מכל בניו'. מתוקף אהבה זו, עשה יעקב לבנו בגד מיוחד - כתונת פסים, כעדות על חביבותו היתרה. הפסוק 'עזה כמוות אהבה' בשיר השירים, נדרש במדרש תנחומא על האהבה העזה ששררה בין יעקב ליוסף, אהבה כפולה ומכופלת יותר מכל אהבה המוכרת לנו כאהבת אב לבנו.

כמים הפנים לפנים, נקל לשער את אהבתו העזה של יוסף לאביו. הן כל ימיהם עסקו יחדיו בתורה, הוא דמה לאביו בתואר פניו, ועמו היה אביו משתעשע תדיר. הרי כל בן שהורחק מעל שולחן אביו, היתה נפשו נכספת עד כלות לשוב לחיק אביו כבראשונה, ועל אחת כמה וכמה בן כמו יוסף, שהיה כה נחמד ואהוב לאביו.

במשך 13 שנה, הורחק יוסף מאביו בכפיה, חי כעבד שפל ונבזה, ולמרות געגועיו לאביו - לא היתה לו היכולת לשוב לחיקו ולהסתער עליו באהבה אין קץ. אלא שהפלא ופלא, כשהנס מתרחש ואותו עבד שפל הופך למשנה למלך, כמעט עשור חולף עד שהוא עושה זאת! השולט בכיפה שכל העולם זקוק לו, שעומדים לרשותו צבאות של משרתים ועבדים, לא יוצר קשר עם אביו, לא נוסע לביקור, לא עושה כלום כדי לחדש אהבה הרושפת בלבו, במשך 9 שנים!

ועל כך זועק כל מתבונן: איך זה יתכן?! איך יכול להיות?! הרי אין ספק שיוסף כלתה נפשו לאביו, הוא התגעגע אליו כל העת, ראה את

מבע פניו בעיני רוחו כל הזמן, לא שכח לרגע מה היה הנושא האחרון עליו דיבר עם אביו. כיצד יתכן שכאשר התאפשר לו לשוב ולבקור, כאשר ניתנה לו ההזדמנות לחדש אהבה מקרוב, כאשר היתה לו את היכולת לעזוב את כל עיסוקיו ולתפוס כרכרה הדורה מאוצר המלוכה עמה ישעט לאביו שבארץ כנען - הוא לא עשה זאת! למה?! תמיהה נוקבת זו, חושפת גילוי מהדהד ודרמטי, בדברי המדרש בפרשת השבוע. בלב מלא געגועים ישב יוסף על כס המשנה למלך במצרים, שואף ונכסף, משתוקק ומתגעגע, לראות את אביו. אך הוא עשה חשבון פשוט: אם יתפוס עכשיו כרכרה ויסע לארץ כנען ויתוודע לאביו, השאלה הראשונה אותה אביו ישאל אותו היא: 'מה קרה לך? בני יקירי, מה עשו לך? איך הגעת למצרים, מה הוביל אותך לשם, מי אשם במעשה הנלוז הזה?'

יוסף ידע שלא יוכל לענות. כלומר, הוא בוודאי יכול לענות ולגלות את האמת המרה, כי אחיו ששנאו אותו רצו לרוצחו נפש, ולבסוף 'הסתפקו' במכירתו לעבד מושפל. אבל הוא לא יכול לענות תשובה כזו, כי הוא לא יכול לפגוע באחיו, הוא לא מסוגל לדבר בהם סרה, הוא לא יכול לענות תשובה שתשפיל את אחיו, זה לא יתכן!

לפיכך, העדיף יוסף להישאר במצרים, כשלבו קרוע מהתרגשות ומשוסע מגעגועים, נפשו נכספת וכל נימיו משתוקקים. אבל הוא לא יעלה לארץ ישראל ויפגוש שוב את אביו, כי כנראה זה יהיה כרוך

בפגיעה באדם אחר, באחיו היקרים, ולמחרת הזה הוא לא מוכן, גם אם זה ידרוש ממנו להישאר מרוחק ומתגעגע לאביו עד סוף ימיו!

גם בשעה בה התוודע לאחיו, הוא מבקש כי יוציאו כל איש מעליו. המשנה למלך מצרים נותר ללא אבטחה, ללא שמירה, ללא הגנה, ללא משרת וללא עבד, הוא נותר לבדו חשוף מול עשרת אחיו היכולים לקום עליו ולהורגו. וכל זאת כדי שאיש לא יראה כיצד אחיו מתביישים בהתוודעו אליהם, כדי שאחיו לא יכלמו מול אנשים זרים כשהתנהגותם כלפיו נחשפת!

את המסר הזה, כדאי כל כך לקחת עמנו מפרשת השבוע. איש מאיתנו אינו רוצה לפגוע במזיד או במישרין, אך הבה נחدد את השמירה על כל מילה היוצאת מפיו, נוודא שלא נגרמת על ידינו פגיעה במישהו, ששפתותינו מפיקות רק מילים טובות ומאירות שיגרמו לזולתנו להרגיש טוב, שאנחנו מונעים כל בדל פגיעה מאחרים.

לפעמים זה לא קל. לכולנו יש רגעי התמודדות, מילה אחת שכבר מתגלגלת במורד הלשון, ביטוי או סיפור שירתק את כולם אבל יש בו גם פגיעה במישהו. הבה ניקח את המסר מיוסף הצדיק, ונאיר את חיינו באלומה בזהירות: בכל מחיר ובכל תנאי, בכל מצב ובכל התרחשות, אנו שומרים על כבוד הזולת, עושים הכל למנוע כל פגיעה בו. ככל שנשמור ונהדק את המעקב למנוע מהזולת כל פגיעה ועלבון - כך חיינו יהיו מאירים יותר, שמחים יותר, ומאושרים הרבה יותר!

מחבוא בעומק התנור...

הכפור הרוסי הנורא והנודע, לא נטה חסד בימי החורף הקרים, ובעיקר - בלילות הקפואים... כל יושבי הערים והעיירות ברוסיה ובפרבריה נסו לבתיהם המוסקים, וחסרי הבית נמלטו על נפשם אל בית הכנסת שבעיר, שם, מאחורי התנור הגדול, היה חם ונעים גם בשעות הלילה המאוחרות...

גם בעיירה ברנוביץ' הקטנה, בבית הכנסת המרכזי, היה תנור שכזה. תנור אבן ענקי, לתוכו הושלכו מדי כמה שעות גזירי עץ יבשים, שבערו באש מתלקחת שהפיצה חום בבית הכנסת כולו. תפקיד השמש היה להעמיס אותו בעצים מדי לילה - לפנות בוקר, כדי שהתנור ישמור על חום גבוה, ובית הכנסת יהיה חם ונעים כבר משעות הבוקר המוקדמות.

אמנם, הסקת התנור היתה מתפקידו של השמש, אלא שזה התרשל לא מעט פעמים במלאכתו, ערבה עליו שנתו בלילה, והוא התעצל לקום לעשות את תפקידו נאמנה. לשמחתו הרבה, למרות התרשלותו הנפשית, מדי בוקר בבוקר היה בית הכנסת חם ונעים, והתנור מוסק בעצים בוערים. השמש הסיק כי הקבצנים הישנים מאחורי התנור הם שמעמיסים אותו בעצים, והוא שמח על שמלאכתו נעשית בידי אחרים, ולא נודע סוד התרשלותו באחד מתפקידיו הבעורים תרתי משמע...

ויהי בלילה אחד, שנת השמש נדדה ממנו, והוא החליט שהלילה יעשה את מלאכתו נאמנה ולא יסמוך כי התנור יוסק מעצמו. בצעדים כבדים ועייפים הגיע לבית הכנסת, וכמה שמח לראות כי

מישהו עומד שם על יד התנור, ומשליך עצים פנימה במסירות. 'שלום לך!' - זעק לעברו השמש, 'פה אתה עושה!' - 'החמיא' לאלמוני שמסיק את התנור...

אלא שאותו אלמוני לא הגיב לברכה, ואף לא הסיט את ראשו לעברו. השמש ראה בכך פגיעה במעמדו, איך יתכן שקבצן הישן בירכתי בית הכנסת לא יברך אותו לשלום עם שחר? וכי כך נאה וכך יאה? לפיכך, שב השמש וקרא לעברו: 'בוקר טוב, תסתובב אליי בבקשה!' - פקד על ה'קבצן', שלא התייחס והמשיך במלאכת הסקת התנור... חרונו של השמש הלך ועלה. הוא ניגש אל מאחורי התנור, וגער בקבצן המסתורי: 'מדוע אינך עונה לי? אני השמש כאן, ואתה מחוייב בכבודי!' - שב השמש וקבע, מעניק דחיפה הגונה לקבצן שסירב להסתובב לכיוונו ורק נכנס עוד יותר לעומק התנור פנימה... התנהגותו זו של ה'קבצן', הגבירה עוד יותר את כעסו של השמש, והוא העניק לו בעיטה הגונה, דחיפה של ממש אל תוך התנור הלוהט. לתומו חשב כי זה מה שינצח את הקבצן המתעקש לא להכיר בשמש ובמעלתו, אך ה'קבצן' היה עקשן עוד יותר - הוא נדחף אל תוך התנור, שולי בגדיו כבר החלו להיתפס בגחלים, הוא השתעל עמוקות מהפיח ומהעשן, אך לא הסתובב לאחור!

כשראה השמש כי עד כדי כך מתבייש ממנו ה'קבצן' האלמוני, הסתובב לאחור והלך ליתר מלאכותיו, לאסוף את הספרים ולסדר את הספסלים. רק אז, בשקט בשקט, חמק ה'קבצן' המסתורי מהתנור הבווער ומבית הכנסת, ואץ רץ לביתו להשיב את נפשו...

שעה קלה אחר כך, נראתה בפתח בית הכנסת דמותו ההדורה של רב העיירה, הגאון רבי ישראל יעקב לובצ'נסקי זצ"ל, אלא שפנים חדשות באו לכאן... חצי מזקנו של הרב אבד ואיננו, וגם חליפתו הרגילה איננה, הוא לבוש איזו חליפה ישנה ומרופטת. לאחר התפילה הוא מברך בפנים מאירות את השמש והמתפללים בבוקר טוב חייכני, כאילו לא קרה דבר...

ואיש לא עמד על סוד פתרון התעלומה - מי הוא זה ה'קבצן' האלמוני, שהסיק את התנור מדי לילה במקום השמש... ואיש לא ידע מה פשר סירובו של 'קבצן' זה להסיט את ראשו לאחור ולהיענות לקריאות השמש... ואיש גם לא הבין את הופעתו המשוונה משהו של הרב באותו יום, כשפניו שרופות קמעא, זקנו איבד מחצית מגודלו, והאיצטלא דרבנן שלו איננה...

רק שנים אחר כך, גילו בני משפחת הרב את הסוד: תקופה ארוכה היה אביהם משכים קום באישון ליל, וממהר לבית הכנסת לעשות את תפקיד השמש ולהסיק את התנור, כדי שאיש ממתפללי בית הכנסת לא יפגע בשמש על התרשלותו. גם באותו בוקר נהג כך, אלא שבבוא השמש, רגע לפני שגילה מיהו המסיק המסתורי - הבין הרב כי אם יסובב פניו לאחור יפגע השמש עד עמקי נשמתו, כשיבין כי מי שמסיק את התנור במקומו מדי לילה הוא הרב בכבודו ובעצמו!

העדיף הרב להעמיק אל תוך התנור הבווער, פניו נכוו, זקנו נחתך, הגחלים כבר נצמדו לשולי חליפתו. אך הוא לא היסב ראשו לאחור ולא נענה לקריאת השמש - כי עדיף וכדאי ומשתלם לו סבלו האיש, החום שבתנור והגחלים המלחשות תחת רגליו, ובלבד שהשמש לא

יפגע, שלא יבחין כי הוא הרב וידאב לבו!

כי לכולנו יש רגעי התמודדות, כשהפגיעה כבר כמעט יוצאת לנו מהפה, כשבמילה אחת נוכל להעמיד את פלוגי על מקומו הראוי לו, כשבתנועה אחת נבטא היטב את הפגיעה בזולתנו. אך דווקא ברגעים הללו חשוב לראות את דמותו הקורנת של הרב בתוך האש היוקדת בברנוביץ', כשהוא מעדיף להיכוות ולהיכנס פנימה, ובלבד שלא לפגוע בזולת, ובלבד לשמור על כבוד הזולת במקסימום!

זהו המסר העולה מסיפור זה, המופיע בספר 'מורשת אבות': 'נוח לו לאדם שישליך עצמו לכבשן האש, ואל ילבין פני חברו ברבים!' - כי הפגיעה בזולת חמורה הרבה יותר מאש, ואילו השמירה על כבודו בכל מחיר - היא המפתח לחיים טובים ומאירים, שמחים ומאושרים, אפופי מילים טובות ונעימות!

נפט בסלט הירקות...

שולחן ארוחת הבוקר נערך בטוב טעם, הכלים הוצבו וגם המאכלים הובאו. סבי, הגאון רבי דוד שלזינגר זצ"ל נטל את ידיו והתיישב לאכול, כשהוא נוטל מהקערה הגדולה כף גדושה של סלט ירקות צבעוני שהכינה סבתו. אלא שמיד עם תחילת אכילת הסלט, חש רבי דוד כי משהו אינו כשורה...

למרות זאת, המשיך ואכל את מנת הסלט עד תומה, מבלי לומר

מילה. מאוחר יותר, כשסבתי הגיעה לאכול והבחינה בטעם המוזר והחרף משהו של הסלט, אצה רצה לשיש עליו הכינה את הסלט, וגילתה לחרדתה שתיבלה את הסלט בכף נדיבה של נפט במקום בשמן...

היא נחרדה ומיששה שוב ושוב את הבקבוק לוודא שאינה הוזה. אכן, כן, בקבוק השמן ובקבוק הנפט נראים דומים, והיא החליפה ביניהם ותיבלה את הסלט בנפט. 'אוי ואבוי!' - זעקה בחרדה לבעלה, 'איך אכלת את הסלט המתובל בנפט?'

חיך רבי דוד כמי שנתפס בקלקלתו, והשיב: 'וכי מה הייתי עושה? הייתי מעלה בדעתי לפגוע בך באוזני הילדים שישמעו שטעית? היתכן כדבר הזה? העדפתי למנוע פגיעה ממך, ואם אכלתי כמה טיפות נפט - אז מה קרה...' - 'הקטיף את מעשהו האצילי...'

כמה כדאי לשוב ולשנן ולהזכיר את הסיפור הזה, כי לפעמים בתוך הבית עלולה לשרור תחושת שחרור, אולי צריך להעיר בצדק על משהו שלא הוכן בזמן או מטלה שלא בוצעה כראוי. אך בכל מצב ובכל תנאי, הבה נזכור שמניעת הפגיעה בזולת מתחילה בתוך הבית פנימה. נשמור שלא נפגע חלילה גם באנשי ביתנו, וביתנו ימלא ברכת ה' ואושר רב!

לשליחת תגובות לכותב הטור ולקבלת העלון של הרב אשר קובלסקי: במייל, כתבו ל-6182918@gmail.com מתוך הספר המפואר פניני פרשת שבוע

המשך מעמוד 1 | מרן רבי יצחק טוביה ווייס שליט"א

כמובן שהייתי מתוח מכך מאוד, והרהרתי כיצד לומר למחותן שבת הכלה לא תתענה. כשהגעתי לארץ ישראל יומיים קודם החתונה, קרא לי המחותר, ואמר לי שיש לו דבר חשוב לדבר עימי ביחידות. נבהלתי מכך מאוד, על מה הוא רוצה לדבר עימי? אך כשנפגשתי עימו, אמר לי המחותר שהוא מודאג, כי לבתו הכלה יש אינפקציה בצווארה, והרופא אסר עליה להתענות ביום החופה.

"מיד סיפרתי לו בהתרגשות את כל הסיפור, שהיה לי עם רבי יענקל'ה שהיה נראה מוזר מקודם, אבל עכשיו נתגלה לי כמה השגחה פרטית וסייעתא דשמיא הייתה לו בזה."

וסיים רבינו שליט"א ואמר: "כשהגעתי חזרה ל'אנטוורפן' סיפרתי הכל לרבי יענקל'ה זצ"ל 'און ער האט זיך צולאכט'". והוסיף עוד רבינו שליט"א: "מסתמא סיפר לי כל זאת, מפני שידוע שאני דיין ו'מורה הוראה', וביקש להעביר לי מסורה זו שהייתה קבלה בידו, שלפעמים צריכים להורות לאנשים שאינם יכולים לצום - שלא יתענו!"

"ובידי הוה עובדא, שפעם בא לביתי חתן ביום חופתו בכדי לקבל הדרכה, ובאמצע הניח את ראשו על השולחן מרוב חולשה וכמעט שנתעלף, ומיד נתתי לו לאכול ולשתות."

(רבינו הגדול אמרו')

"הגיעה לפנייהם שאלה בדבר שליח, שהניח במכנסיו סכום כסף גדול של 'חברה' מסויימת, וצרור הכסף נגנב ממנו. בעלי החברה תבעוהו, וקבעו בית דין שאין זו פשיעה. אולם התובעים חזרו וטענו כי מרן החתם סופר זי"ע חייב בכהאי גוונא (עי' שו"ת חת"ס חו"מ סי' קסח), ואמרו הבית דין, שממנו אי אפשר להביא ראיה, כי הוא דיבר בפרשבורג ששם לבשו מעיל קצר, ולכן שם נחשבת הנחת כסף בכיס המכנסים כפשיעה, מה שאין כן בגליציה שם הלכו במעיל ארוך, שוב אין נחשב הדבר כפשיעה, כיון שכיס המכנסים מכוסה במעיל."

"כשסיים לספר את דבר המעשה, אמרתי לפניו בהתרגשות שהיום ממש באה לפני שאלה כזאת וכך פסקתי". סיים רבינו שליט"א בצחות ואמר: "דאס איז א באבוב'ער מופת"..."

"מקרה נוסף אירע לפני שנסעתי לארץ ישראל, לחתונת בני שיחי. נכנסתי אליו יחד עם בני החתן, ואמר לי הרבי זצ"ל: 'דע לך, שאף על פי שנוהגין החתנים להתענות ביום חופתם, עליך לדעת שאם לא מרגישים טוב - אין צורך להתענות', אחר כך פנה אל בני החתן ואמר לו שלא יתענה, והמשיך לספר שחתנו רבי איצקל זי"ע, נכנס קודם החתונה של בתו הגדולה אל הרה"ק מהרי"ד מבעלזא זי"ע, והורה לו שהכלה לא תתענה."

"כשיצאתי מחדרו, קרא לי בחזרה ואמר לי: 'גם הכלה שלא תתענה'."

ובשמחה עצומה. מי שהתבונן במחזה, למד פרק מאלף לכל החיים: אם ברצונך להשפיע - תתמלא בעצמך... זה יעשה את העבודה בצורה הטובה ביותר...

גם בשיחותיו לנשים, כאשר רוצה רבי אריה להדגים מהי "אהבת תורה" אצל נשים, הוא נוהג לספר להם על כך שבמשך שבע שנים הוא למד בחברותא עם הגאון רבי חיים קנייבסקי שליט"א. ברוב הפעמים היה זה בביתו של רבי חיים, ולעיתים היה עולה רבי חיים לביתו.

לעולם לא אשכח - כך הוא מספר - "את הרבנית קנייבסקי ע"ה, שהיתה יושבת בצד ומקשיבה בכזה צמאון, בכזו ערגה ללימוד שלנו. היה ניתן לחוש את אהבתה לתורה הקדושה, וללא ספק מעלה זו נסכה בה את הכוחות להשפיע לטובה על כל כך הרבה נשים שנושעו ממנה. ונהנו ממנה עיצה ותושיה".

(אריה שאג')

אכן נובעים מתוך לב אוהב, מתוך דאגה כנה, ומתוך השתוקקות אמיתית לראות בטובתו. זאת ועוד, כדי להשפיע לטובה, שומה על המשפיע לחיות בעצמו את הדברים. כאשר ה"כוס המרכזית" מלאה על גדותיה - היא גולשת וממלאה את כל הכוסות הקטנים הסובבים אותה...

רבי אריה נוהג לומר בהזדמנויות רבות, כי את "אהבת תורה" לא היה צריך ה"חזון איש" ללמד. די היה לראותו רוקד בהשתפכות הנפש ובמיצוי הכוחות בשמחת תורה, כדי להתמלא באהבת תורה... היו מרימים אותו על כסא ורוקדים איתו, אך כעבור כמה שניות היו נושאי הכסא מבחינים שהכסא ריק... ה"חזון איש" השתחל ממנו ארצה, בזריזות עצומה והחל לרקוד עם הציבור בהתלהבות

המשך מעמוד 11 | הגאון רבי ראובן אלבו שליט"א

שיספיקו להגיע עוד לפני שתשקע השמש. לאחר נסיעה ארוכה הגיעו לשם, וכשראו מרחוק את גרונצ'יק, הבינו שנפלו בפח שטמן להם. הוא התקרב אליהם יחד עם קבוצת אנשים גדולה. כולם היו בריונים ואחזו בידיהם גרזנים. הם התקדמו אל הרב בעיניים רושפות שנאה וזעם.

העגלון החל לרעוד כלו. "כבוד הרב, מה עושים כעת?". הוא עצם את עיניו, ודמיין את התסריט הנורא מכל מתחולל.

כשלא שמע שום קול פקח את עיניו, והנה הבחין בדבר פלא: גרונצ'יק ניגש, השליך את הגרזן שבידו, ונפל לרגלי הרב: "רבינו, חטאתי! חטאתי! חטאתי! אני הרשע, ואני מתנצל ומבקש שייתן לי דרך תשובה!".

אמר הרב: "מבין אני כי אין כאן ברית. רציתם רק להביא אותנו לכאן... בוא ר' גרונם, עלה לעגלה ותחזור איתי הביתה", ושניהם חזרו.

בהזדמנות הראשונה ברר המשמש, האם מעשה ניסים אירע כאן? אמר לו הרב: "היודע אתה איך הצלחת? באותו רגע שבו הבחנת בגרונם בא אלי לרצחני נפש, התמלאתי עליו ברחמים גדולים, ואמרתי: 'ריבונו של עולם, אני אוהב אותו! כל מה שעשיתי לו לא נבע משנאה, ההיפך - כוונתי הייתה לטובתו, כדי לקלף ממנו את הרע שיש בו. ריבונו של עולם, אני אוהב אותו באמת, אני אוהב אותו!' מילאתי את לבי בכל כך הרבה אהבה אליו, וברגע שכך עשיתי - מיד הסתלקה כל שנאתו. אהבתי נגעה לליבו, וגם הוא התמלא באהבה גדולה אלי".

ומה ארע כתוצאה מכך? הוא עזב את דרכיו הקלוקלות, התחטא לפני ה' ונעשה ר' גרונם, יהודי לשם ולתפארת.

(מתוך הספר 'משכני אחרים')

אבל פעם אחת הוגדשה הסאה. גרונצ'יק הלשין על מישהו, והוא נכלא לשנתיים, אחר קיבל מכות רצח, ושלישי - כל רכושו נלקח ממנו. יותר לא היה שייך להמשיך.

פנו אל הרב ואמרו לו: "רבינו, עד כה לא ספרנו, אולם הגיעו מים עד נפש. איננו יכולים להמשיך לחיות עוד במחיצת האיש הרע הזה, שהורס את חיינו!".

התפלא הרב: "ר' גרונם? זהו גרונצ'יק גיציס שאתם מדברים עליו? ככה, ואני לא שמעתי מאומה..."

בשבת הקרובה עלה הרב לתורה ל"שלישי". כמנהגו תמיד נשאר על יד התיבה במשך הקריאה כולה. לקראת 'ששי' כבר נעמד גרונם במקומו, מוכן ומזומן לעליה 'שלו'...

הרב, שהיה איש אמת, הזדקף במקומו והכריז: "אתה הוא גרונם הרשע שכולם רועדים מפניו? הלא כתוב 'לא תגורו מפני איש'. חייב להיות כאן משפט צדק! אינך ראוי לעלות לתורה, ואם כך - לא תעלה!".

הרב היה תקיף בדעתו, ובתקיפותו כי רבה סטר על פניו. גרונם קצף מזעם. הוא לא התכוון לוותר, כמובן. יצא מבית הכנסת, נחוש בדעתו להשיב לרב מנה אחת אפיים.

האנשים בבית הכנסת רעדו מרוב פחד ואימה. מי יודע מה יעולל כעת?

אולם חלף יום ועוד יום, ודבר לא קרה...

באחד הימים הגיעה משלחת של שני אנשים מכובדים, בעלי זקנים ארוכים, להזמין את הרב, שהיה מוהל מומחה, לערוך להם למחרת ברית בכפר רחוק שבו התגוררו.

הרב נענה לבקשתם בחפץ לב, ומיד למחרת השכים קום, לקח איתו את משמשו ושניהם נסעו לאותו כפר מרוחק. הם יצאו מוקדם כדי

נכסיו למוסדות שבכפר הנוער 'שדה חמד'. מובן שהצעתו הנדיבה גרמה לי התרגשות והתלהבות גדולה. לפי הערכתי, היתה תרומה בסדר גודל כזה - עשויה להבטיח את עתידו של כל המפעל לנצח. אולם, כאשר עמדתי לבקש ממנו לסדר חוזה עם חתימה מחייבת, צף ועלה בזיכרוני הסיפור הנ"ל עם מרן, והבנתי, כי גם אדם זה לא יוכל להקדיש את כל הונו לצדקה. אמרתי לו, שכוונתו להקדיש את כל הונו למפעל קדוש היא רצויה וראויה להערכה, אבל אינני רוצה שיעשה זאת עכשיו. אלא לאחר מאה ועשרים. "תעניק לנו את הונך בצוואתך" - אמרתי, "ואילו עכשיו איני מבקש שתתרום אלא סכום לא גדול, עבור בית אחד בשדה חמד". את בקשתי זו הוא עשה מיד במקום...

רצונו הראשון, להעניק לנו את כל נכסיו, אכן לא יצא לפועל... אחרי שהתרגשות הגדולה עברה ממנו - נשכח הכל. רק הודות למה שלמדתי ממרן, זכיתי וזיכיתי את האיש בדבר שהוא היה מסוגל לעשות.

(ב'מחיצתם')

מתקשים להבין את כוונתו של גדול הדור - חובה להאמין בדבריו ללא סייג, ולתלות את אי ההבנה בכך, שאנשים פשוטים כמונו אינם מסוגלים לרדת לסוף דעתם של גדולי תורה.

גם לאחר שעבר זמן רב, הייתי מלא השתוממות, כיצד לא עלה על דעתי דבר זה, שכעת במבט לאחור נראה כל כך הגיוני וברור... אלא שכך היא דרכה של תורה. עד שלא בא החכם, הכל סתום ומכוסה וכולם מגששים באפילה, ואילו לאחר שבא החכם והאיר את הדרך, הכל ברור ופשוט...

תפסת מרובה לא תפסת

דבריו היסודיים של מרן באותה שעה, שאדם אינו מסוגל לתת לזולת את כל הונו, ועדיף שיתחייב סכום שהוא לפי כוחותיו, היו עבורי לימוד חשוב, ועשיתי בו שימוש הלכה למעשה. הכרתי אדם עשיר שהיה קמצן גדול. לאחר פטירת אשתו פגשתי אותו בשעה של חולשת הדעת, ובהשתפכות הנפש הוא אמר לי, שהחיים הם הבל הבלים, ולכן הוא מוכן לתת לי את מה שביקשתי ממנו בעבר, והוא מקדיש את כל

המשך מעמוד 18 | הרב בנימין בירנצוויג

"בנוגע לתלמידים להשריש בלבבות אמונה בהשגחה פרטית, דבר זה משפיע מאד על לב רך, ונחרת לעד שאין הפקר בעולם! הכל מתנהל בהשגחה! ועל הכל אפשר להתפלל. זוהי הדרך הסלולה להצלחה, על ידי הדעת נהפכים לאיש אחר! העיקר הוא אותה פרשה קטנה שכל גופי תורה תלויים בה 'בכל דרכיך דעהו' (פאר הדור חלק ב עמ' רנה).

מרן המשגיח של פוניבז', הגר"י לויןשטיין זצ"ל, השתתף פעם בחתונה, ושמע שם את אחד הרבנים דורש בפני הציבור על הפסוק: "אכן אתה א-ל-ל מסתתר אלקי ישראל מושיע", והרב ההוא הביע את התפעלותו מזה שהקב"ה שברא הכל יש מאין, ועדיין מחדש בכל יום תמיד מעשה בראשית, ובכ"ז אפשר לחיות שנים רבות בלי לראותו ובלי להרגישו, הרי זה מפלאי הבריאה שאף שעשה בריאה כה נפלאה - ומ"מ מצליח להסתיר את עצמו.

הדברים לא מצאו חן בעיני המשגיח זצ"ל, ובמשך שבועות אחדים לאחר החתונה ההיא, אמר בישיבת פוניבז' כמה וכמה שיחות להוציא מדברי הרב ההוא, ובדבריו היה חוזר ואומר: "שהרי הסיום של הפסוק הוא עיקרו, ושם כתוב שאע"פ שהוא א-ל-ל מסתתר - מ"מ 'אלוקי ישראל מושיע', כלומר, ע"י הישועות שעושה לישראל רואים אותו, ע"י התחדשות הבריאה בכל יום הוא מתגלה". וחיידד המשגיח דבריו "שאין רצון התורה שנחיה עם ה'א-ל-ל מסתתר", חובתנו היא לגלות בכל עת את 'אלקי ישראל מושיע', אמנם מי שאינו שם לב, יישאר לחיות בלי לראותו, אך עבודת האדם לראותו בכל רגע ורגע", עכ"ד (ילקוט לקח טוב).

ואז שאלם: "אם אתם מאמינים ב', אז מישהו מכם יסכים לשבת בעגלה בעת שאעביר אותה על גבי החבל?"

אבל לא נמצא שום מתנדב להרפתקה מסוכנת זו! ואז הוא קרא לילדה אחת שהגיעה והתיישבה בעגלה, ולחרדת ההמונים הוא מתחיל לעבור איתה על החבל מעל התהום!

אחר זמן של מתח וחרדה נוראים..... הצליח לעבור עם העגלה והילדה בתוכה!!

לאחר שירד בשלום עם הילדה, ניגשו אליה אנשים ושאלוה: "איך לא פחדת לשבת בעגלה ולעבור את החבל?!!?"

"בכלל לא פחדתי", השיבה באדישות הילדה, "זה הרי אבא שלי!!!"

אמר רבי מנדל: "למדתי מכאן מוסר השכל גדול: כשאני יודע שאבא שלי מנהיג אותי, ונמצא איתי בכל מקום ומובילני, אני מרגיש תמיד בידים בטוחות ואיני פוחד משום דבר!!!"

ממשיך ומספר רבי מנדל: "לאחר מכן ניגשתי לגוי ושאלתי: 'איך אתה מצליח לעשות כזה דבר ולא ליפול?' ענה לי הגוי: 'כשאני מתחיל ללכת העולם לא קיים אצלי, מרגע שאני עולה על החבל, אינני חושב על שום דבר, אני רק מתרכז בהליכה שלי, בכל פסיעה ופסיעה, ברגע שאחשוב על דבר אחר - מיד אפול ואתרסק לתהום'."

סיים רבי מנדל: "גם אני בכל ימי גלותי, בזמנים הכי קשים ומפרכים, כל הזמן לא הסחתי דעתי שהקב"ה מובילני בכל צעד ושעל, ואני איני לבד, והוא ריבון העולמים מביט ומשגיח עלי והנני בידו, ואני לבד! זה מה שהחזיק אותי ומחזיק אותי לאורך ימים.

לשליחת תגובות לכותב הטור הרה"ג רבי בנימין בירנצוויג,
כתבו ל: 7622500@gmail.com

מרן החזון איש בדברי הדרכה למחנך, אמר בין השאר:

♦ **האם מותר להמיר מטבע בחול המועד שלא לצורך החג?**
♦ **תיקון מכשירי חימום בחול המועד**
♦ **האם גיהוץ ביתי מותר בחול המועד?**

בנייה ותיקוני בנין בחול המועד

• בנייה ותיקוני בנין באופן של 'מעשה אומן', דהיינו בצורה הדורשת ידיים מאומנות ומקצועיות, אסורים בחול המועד אף לצורך החג. אולם, כשהם נעשים לשם מניעת הפסד כספי או נזק משמעותיים - הרי הם מותרים אף באופן של מעשה אומן, ואף אם היה ניתן לתקן לפני החג, כדי 'דבר האבד'; ובלבד שלא ישאיר את ביצוע התיקון בכוונה תחילה לימי חול המועד. וכן מבנה רעוע המט ליפול ומהווה סכנה לעוברים ושבים, מותר להורסו בחול המועד; והתירו חכמינו ז"ל אף לבנותו מחדש, כיון שאילו לא התירו זאת, ימנעו מלהורסו, ויבואו לידי סכנה.

תפירה וגיהוץ בחול המועד

• התפירה מותרת בחול המועד כאשר היא נעשית לצורך החג; אולם, אין ההיתר אלא כשהיא נעשית ב'שינוי', וב'מעשה הדיוט'; באופן שיש בתוצאות התפירה שינוי הניכר. ויש שהורה שלכן אין לתפור כפתור בחול המועד, כיון שלא ניתן לעשות בתפירתו שינוי משמעותי בסדר התפירות, או במרחק התפרים זה מזה, וכדומה. אולם, יש שכתבו בשמו שניתן לעשות שינוי גם בתפירת כפתור - לתופרו באופן שאינו מהודק לבגד, אלא תלוי עליו ברפיון. וכל תפירה במכונת תפירה, אסורה בחול המועד אף לצורך החג, כיון שלא ניתן לעשות בה שינוי הניכר בתוצאות התפירה; ובנוסף - תוצאות התפירה במכונה נחשבות לרוב כ'מעשה אומן'.
• גיהוץ ביתי, מותר בחול המועד, אולם, אין ליצור קמטים וקפלים האמורים להחזיק מעמד זמן ממושך, כיון שאלה נחשבים כ'מעשה אומן', האסור בדברים שאינם 'מכשירי אוכל נפש'. וכמו כן, אסור למסור בגד למכבסה לשם גיהוץ, כיון שהגיהוץ הנעשה במכבסה נחשב כ'מעשה אומן'.

מהלכות המסחר בחול המועד

• המרת מטבע אקראית בין איש לרעהו, מותרת בחול המועד אף שלא לצורך החג; אולם, המשתכר בקביעות מהמרת מטבע ('צייג'), אסור לו לעסוק בכך בחול המועד.
• מותר 'למשוך' כסף מזומן בחול המועד מחשבון הבנק, לצורך שימוש בו בחג; אך לכתחילה, ראוי לבצע לפני החג משיכה של כל הכסף המזומן הנדרש לחג.
• כל עיסקת רכישה שבה המוכר, המתווך, או אף המוביל של המוצר הנרכש, זקוקים לרווחם על מנת לקנות את צרכי החג - מותר לבצעה בחול המועד, ובתנאי שכוונת כל הצדדים היא גם לשם המטרה האמורה, ולא רק לצורך עצמם.

הצרכים המתירים עשיית מלאכה בחול המועד

• מלאכות 'אוכל נפש' ו'מכשירי אוכל נפש', מותר לעשותן בחול המועד, לצורך המועד, אף באופן של 'מעשה אומן', ואף בטירחה יתרה; (ויש שאסר בטירחה יתרה). כמכשירי אוכל נפש נחשבים כל הדברים המכשירים אוכל לאכילה, כגון תנור אפייה, סירים, מחבתות, סכיני חיתוך.
• אם מזג האוויר בחול המועד קר, ומכשירי החימום שבבית התקלקלו, מותר לתקנם, משום שכל אדם נחשב כ'חולה' בנוגע לקור. ויש שכתב שמותר לתקנם אף באופן של 'מעשה אומן', משום שהנאת הגוף מהם נחשבת כ'אוכל נפש'.
• כאמור, מותר לעשות מלאכה בחול המועד לצורך מכשירי אוכל נפש, אף באופן של מעשה אומן. וכך הדין גם בנוגע לעשיית מלאכה לצורך דברים הנחשבים כ'צורך הגוף'. אולם, אם הדרך היא לעשות את המלאכה ב'מעשה הדיוט', אסור לעשותה ב'מעשה אומן', אלא אם כן אין אפשרות אחרת לעשותה.